

MIGRATIONSINSTITUTET

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

SISÄLLYS

Douglas J. Ollila, Jr.

Olavi Koivukangas
Siirtolaisuus YhdysvaltoihinGary London
The Delaware Finns and John Morton
Seeking to Legitimize the Immigrant
Experience in AmericaHelve Enatti
Siirtolaisena Amerikkaan
Neljän amerikansuomalaisen kokemuk-
sia ja vaiheita siirtolaistaipaleelta

Tutkimusyhteydet

Hans Wasastjerna
Sydämen ääni ja velvollisuus

Tiedotuksia

Kirjallisuus

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saa-
punutta kirjallisuutta
Publications received

SIIRTOLAISUUS

MIGRATION

1978

3

SIIRTOLAISUUS – MIGRATION

5. vuosikerta, 5th year

Siirtolaisuusinstituutti - Migrationsinstitutet

Päätoimittaja

Editor Olavi Koivukangas

Toimitussiht. Maija-Liisa Kalhama

Assistant

Toimituskunta:

Editorial committee:

Prof. Vilho Niitemaa, Turun yliopisto

Prof. Sune Jungar, Åbo Akademi

Prof. Terho Pulkkinen, Turun yliopisto

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa

Tilaushinta on 12 mk/vuosi tai 15 Rkr,
irtonumero 3 mk.

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 12 mk

Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

MIGRATIONSINSTITUTET

Kasarmialue, rak. 46

20500 Turku 50

puh. 921 - 17 536

Henkilökunta:

Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja

HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihiteeri

Yo.merk. Seija Albrecht, toimistoapulainen

Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjanpitäjä

VTK Juhani Salmela-Mattila, projekt.siht.

Dipl. kielenkäänt. Pirkko Hiipakka

VTM Arja Munter

VTM Simo Toivonen

VTK Heli Kääriä

Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan pj.

Prof. Jorma Pohjanpalo

Hallituksen pj.

Prof. Vilho Niitemaa

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS 1978

Toim.joht. Tauri Aaltio

Toim.pääll. Anders Huldén

Prof. Lars Huldén

Prof. Sune Jungar

Vt.neuv.virkamies Juhani

Lönnroth

Ap.os.pääll. Pirkko Mela

Varatuomari Jukka Mikkola

Prof. Vilho Niitemaa

Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen

Suomi-Seura r.y.

Ulkoasiainministeriö

Helsingin yliopisto

Åbo Akademi

Työvoimaministeriö

Opetusministeriö

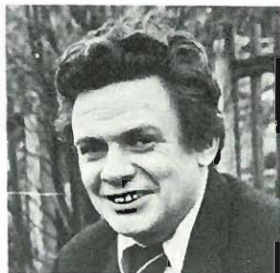
Turun kaupunki

Turun yliopisto

Väestöliitto

*Kansi: Amerikansuomalainen v. 1937
Cover: The Finnish-American in 1937
(Foto: Hufvudstadsbladet)*

TYPOPRESS OY
1978 Turku

Valokuva Esa Kulmala

DOUGLAS J. OLLILA, Jr.

31.7. 1932 - 22.8.1978

Elokuun 22. pñä 1978 kuoli Augsburg Collegen (Minneapolis, Minn.) kirkkohistorian ja teologian professori Douglas J. Ollila Jr. Hän oli syntynyt heinäkuun 31. pñä 1932 Cloquet'issa, Minnesotassa. Teologian tohtoriksi hän väitteli vuonna 1963 Boston University'ssä.

Prof. Ollila, joka oli syntyperältään suomalainen neljännessä polvessa, kuoli kesken parhaan luomis- ja tutkimuskautensa. Vielä alkuvuonna 1978 ilmestyneessä Turun yliopiston historian laitoksen Publication-sarjan julkaisussa oli hänen artikkelinsa. Hän ehti kirjoittaa myös Turun Historialliseen Arkistoon samoin kuin Siirtolaisuusinstituutin julkaisuihin. Tutkimuksissaan hän keskittyi lähinnä kahteen aihepiiriin, amerikansuomalaisen kirkon vaiheiden selvittämiseen sekä amerikansuomalaisen työväenliikkeen tutkimiseen. Tähän hänellä olikin hyvät edellytykset koulutuksensa, syntyperänsä ja suomen kielen taitonsa ansiosta.

Tutkimustyönsä ohessa hän oli merkittävällä tavalla luomassa niitä erittäin läheisiä kontakteja, jotka Minnesotan yliopistolla, Turun yliopistolla ja Siirtolaisuusinstituutilla tänä päivänä on siirtolaistutkimuksen alalla. Tässä suhteessa keskeinen oli vuonna 1974 Duluthissa, Minn. järjes-

tetty siirtolaishistorian tutkimuksen konferenssi, jonka yhtenä organisaattorina prof. Ollila toimi. Tämä konferenssi, jossa esitelmöitsijöinä toimi amerikalaisten tutkijoiden lisäksi Turun yliopiston historian laitoksen tutkijoita, merkitsi pitkää harppausta eteenpäin yhteistoiminnan alalla. Konferenssin esitelmät julkaistiin vuonna 1975 Siirtolaisuusinstituutin sarjassa C 3 nimellä "The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region" prof. Ollilan ollessa yhtenä toimittajana. Samoin hän oli toimittamassa vuonna 1976 ilmestynttä, amerikansuomalaista työväenliikettä käsittelevää teosta For the Common Good.

Prof. Ollilan kontaktien läheisyyttä Turkuun osoittaa se, että hän vuosina 1974, 1976 ja 1977 suoritti Turussa useita kuukausia tutkimustyötä. Uusi matka Turkuun oli jo hänen suunnitelmissaan. Vuonna 1974 hän piti esitelmää Turussa ja hänet kutsuttiin Turun Historiallisen Yhdistyksen kirjeenvaihtajajäseneksi.

USA:n 200-vuotisjuhlien kunniaksi Siirtolaisuusinstituutti toimitti juhlakirjan, jonka yhtenä kirjoittajana oli prof. Ollila. Hän osallistui myös esitelmöitsijänä instituutin v. 1976 järjestämään USA:n 200-vuotisjuhlaseminaariin.

Keijo Virtanen

SIIRTOLAISUUS YHDYSVALTOIHIN

Esitelmä Pohjanmaan Messuilla Pietarsaarsa 10.8. 1978

Nykyisinä vaikeina taloudellisina aikoina Suomen elinkeinoelämän olisi syytä muistaa se aineellinen ja henkinen pääoma, jonka sadat tuhannet suomalaiset siirtolaiset ja heidän jälkeläisensä muodostavat eri puolilla maailmaa. Suomen talouselämä ei ole tähän saakka käyttänyt riittävästi hyväkseen tuotemerkkinoinnissa sitä "good will'iä", jota edustavat huomattaviinkin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin johtosemiin nousseet amerikansuomalaiset ja suomalaista syntyperää olevat henkilöt. Onpa menneinä vuosina tällaisten henkilöiden tekemiin markkinointialoitteisiin suhtauduttu jopa välinpitämättömästi. Tämän kaltaiseen asennoitumiseen yhteiskunnalla Suomessa ei ole varaa. Tarvittaisiin teollisuutemme, ulkomaankaupan edustajien ja siirtolaisjärjestöjemme yhteistyötä korkeatasoisen suomalaisen tuotteen nykyistä tehokkaammaksi markkinoimiseksi Yhdysvaltoihin, Kanadaan, Australiaan, Ruotsiin ja muihin suomalaisten siirtolaisten suosimiin suuren ostovoiman omaaviin maihin.

SIIRTOLAISUUS-KÄSITE

Siirtolaisuudella - emigraatiolla - tarkoitetaan henkilön muuttoa toiseen valtakuntaan joko pysyvästi tai pitkähköksi ajaksi työhön ja asumaan. Suomen siirtolaistilastot, jotka alkavat Vaasan ja Oulun lääneissä vuodesta 1883 ja koko maata käsittäen vuodesta 1893, sisältävät vuoteen 1923 saakka vain ne henkilöt, jotka ovat ottaneet passin työansiolle lähtöä varten Euroopan ulkopuolisiin maihin, vuodesta 1924 alkaen myös Euroopan maihin. Mainitusta vuodesta lähtien laskettiin siirtolaisiksi vain vuoden kuluessa todella maasta lähteneet.

Alkuvaiheissa siirtolaisuutena pidettiin vain valtameren takaista - lähinnä Amerikkaan suuntautunutta - muuttoliikettä, joka liberalismin taloudellisen vapauden levitessä Eurooppaan sai joukkosiirtolaisuuden luonteen 1840-luvulta alkaen. Parantunut merenkulku, varsinkin höyrylaivaliikenteen aloittaminen, loi edellytykset vähävaraisten suurten joukkojen siirtymiselle mantereelta toiselle. Ensimmäisessä vaiheessa Länsi-Euroopan maatalousväestön liikapaine, eri-

tyisesti Englannissa ja Irlannissa, purkautui siirtolaisuudeksi. Toisen aallon aiheutti Yhdysvalloissa v. 1862 säädetty Homestead Act, jonka mukaan jokainen siirtolainen sai valtiolta 64 ha:n maa-alueen, ja tämä liittyneenä sisällisodan jälkeiseen nousukauteen, avasi keskilännen lakeudet asutukselle. Yhdysvaltain voimakas teollistuminen vuosisadan loppua kohden ja uuden vuosisadan alkaessa veti magneetin tavoin työvoimaa Euroopan vähemmän kehittyneiltä tiheästi asutetuilta alueilta. Siirtolaisaallot noudattelivat lähinnä Yhdysvaltain taloudellista kehitystä. Myös lähtömaiden taloudellisilla ja muilla tekijöillä eli ns. työnnöllä oli vaikutusta rinnan Amerikan vetovoiman kanssa.

Siirtolaisuuden huippukautena v. 1870-1929 muutti 42 miljoonaa eurooppalaista siirtolaista Pohjois-Amerikkaan. Noin 360 000 suomalaista muodostivat vain vajaan prosentin tästä kokonaissiirtolaisuudesta. V. 1920, jolloin suomalaisten siirtolaisten lukumäärä oli suurimmillaan, he lapsineen muodostivat vain 0.3 prosenttia Yhdysvaltain yli 137 miljoonaa nousevasta väestöstä. Suomalaiset ovat kuitenkin olleet osa kansainvälistä muuttoliikettä, jonka vaiheiden selvittäminen tutkimuksen avulla on tärkeätä suomalaiselle ja amerikkalaiselle yhteiskunnalle sekä siirtolaisille ja heidän jälkeläisilleen.

DELAWAREN SUOMALAISET

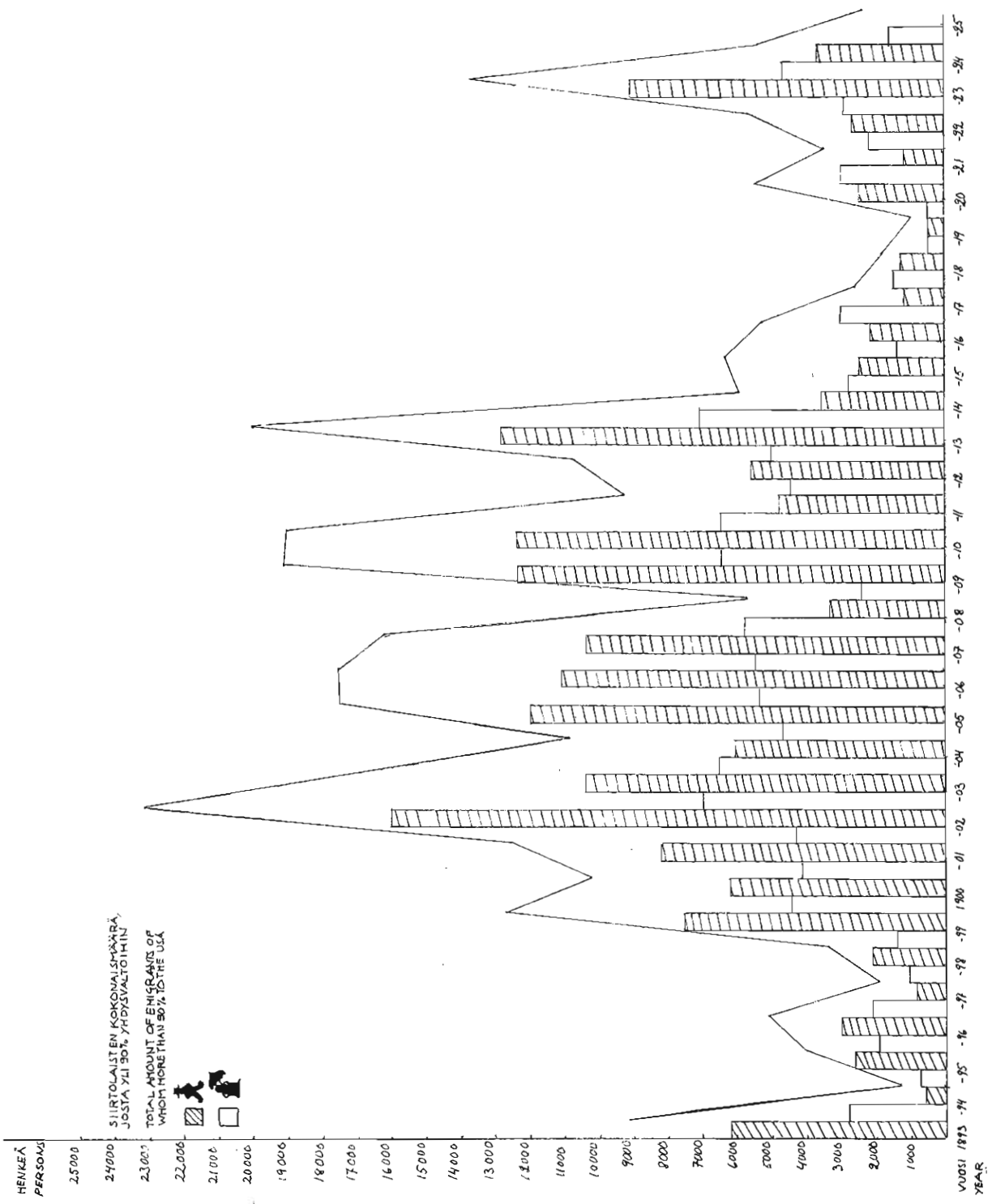
Suomalaisella siirtolaisuudella Yhdysvaltoihin on pitkät juuret. On historiallinen merkittävyys, että pienen ja kaukaisen Suomen asukkaat olivat yhdessä ruotsalaisten, englantilaisten ja hollantilaisten kanssa ensimmäisinä perustamassa valko-ihosten asutuksia Amerikan mantereelle. Vuosina 1638-56 lähetettiin Ruotsi-Suomesta kaikkiaan 12 retkikuntaa Delawaren siirtokuntaan. Kun hollantilaiset v. 1656 valloittivat siirtokunnan, suomalaisten arvioidaan muodostaneen noin puolet

Pennsylvanian ja Delawaren muutaman sadan - korkeintaan tuhanteen nousevasta asujamistosta. Suomalaiset olivat lähtöisin Värmlandin suomalaisseuduilta, mutta myös Suomesta, erityisesti Pohjanmaalta, kuten paikannimet "Ny Vasa" ja "Ny Korsholm" osoittavat.

Uusia siirtolaisia ei tullut ja suomalaiset sulautuivat vähitellen muuhun väestöön. Delawaren siirtokunta oli pieni - jopa oman aikansa mittapuun mukaan. Kuitenkin se on antanut Amerikan historialle ja sivistykselle suuria ja pysyviä lahjoja. Delawaren laaksossa ruotsalaiset ja suomalaiset perustivat ensimmäiset kaupungit, rakensivat ensimmäiset tiet, myllyt, koulut ja kirkot, valitsivat ensimmäiset tuomarit ja pitivät ensimmäiset oikeudenistunnot. Kolme Delaware-siirtokunnan jäsentä allekirjoitti Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen v. 1776. Eräs heistä, suomalaista syntyperää ollut Pennsylvanian ylituomari John Morton, ratkaisi tämän kuolemattoman asiakirjan kohtalon antaessaan ratkaisevan äänen itsenäistymisen puolesta.

ALASKAN SUOMALAISET

Venäjän keisarikunnan otettua haltuunsa Siperian 1700-luvulla turkispöytäjiä siirtyi Beringin salmen yli Alaskaan 1740-luvulla. Ensimmäisen suomalaisen tiedetään menneen Alaskaan jo 1790-luvulla, mutta varsinaisesti vasta vuodesta 1809 lähtien suomalaiset tulivat mukaan Alaskan asuttamiseen. Tunnettu koulumies Uno Cygnaeus toimi pappina v. 1840-45 suomalaisessa siirtokunnassa Sitkassa, ja Alaskan kuvernöörinäkin oli useita vuosia suomalainen mies, amiraali Arvid Etholen. Kun Yhdysvallat osti Alaskan Venäjältä v. 1867, siellä asui muutamia satoja suomalaisia siirtolaisia. Myös tätä kautta levisi varhaisin suomalainen asutus Pohjois-Amerikan länsirannikolle.

MERIMIESSIIRTOLAISET

Suomalaiset merimiehet ovat vuosisatoja purjehtineet vieraiden maiden lippujen alla, erityisesti englantilaissa laivoissa. Kun pietarsaarelainen parkki Hercules oli v. 1845-47 purjehtinut ensimmäisenä suomalaisena laivana maapallon ympäri, suomalaiset laivat uskaltautuivat kaukaisimmillekin vesille. Pohjois-Amerikan satamissa suomalaiset laivat olivat käyneet jo aikaisemminkin. Jonkinlaisena elävänä lenkinä Delawaren ja Alaskan siirtolaisten sekä myöhemmän siirtolaisuuden välillä ovat ne suomalaiset merimiehet, jotka vähin erin joko ottivat ufosmaksun tai karkasivat laivoistaan New Yorkissa, Bostonissa, Philadelphiassa, San Franciscossa ja muissa satamakaupungeissa. Vuosisadan puolivälissä Kalifornian kultakuume avasi suomalaisille merimiehille ja seikkailijoille tien länteen. Varhaisimmista siirtolaisista merimiehet muodostivat huomattavan osan: usein kallis matka valtameren taakse tehtiin tarkoituksellisesti pestautumalla merimieheksi.

AMERIKANSIIRTOLAIKUUS 1864-1930

Varsinainen siirtolaisuus Amerikkaan alkoi v. 1864 tienoilla sisällissodan vielä raivotessa Yhdysvalloissa Ruijan suomalaisten keskuudessa amerikkalaisten kaivosyhtiöiden asiamiesten värvätessä työntekijöitä Michiganin kuparikaivoksille. Norjasta muuttoliike levisi Perä-Pohjolaan, Tornionjoki laaksoon ja edelleen etelään. Keski- ja Etelä-Pohjanmaalla "amerikantauti" alkoi raivota 1870-luvulta lähtien. Postin välityksellä Atlantin takaa saapui viestejä hyvistä ansioista. Kirjettä seurasi usein sukulaisen, hyvän ystävän, tai jopa sulhasmiehen, lähettämä matkalippu. Suurimman maastamuuton aikoina vuosisadan vaihteessa oli tuskin perhettä, jolla ei olisi ollut sukulaisia Amerikassa.

Kuviosta I ilmenee siirtolaisuuden aaltomainen luonne. Muuttoliikkeen huippu

ajoittuu vuosisadan vaihteeseen, korkeimpana v. 1902, jolloin yli 23 000 henkeä lähti siirtolaiseksi. Ensimmäinen maailmansota katkasi siirtolaisuuden, ja kun Yhdysvallat alkoi 1920-luvulla rajoittaa maihinpääsyä, suomalaisten muuttoliike suuntautui nyt Kanadaan ja osaksi Australiaan. Suuren Amerikan siirtolaisuuden katsotaan päättyneen v. 1930 lamaan, johon mennessä noin 360 000 suomalaista oli lähtenyt siirtolaiseksi Pohjois-Amerikkaan.

Vaikka siirtolaisuus alkoi Pohjois-Norjan kautta, pääreitiksi muodostui Hangosta Englantiin ja edelleen New Yorkiin kulkeva meritie. Ellis-saarella New Yorkin edustalla siirtolaiset tarkastettiin huolellisesti ennen kuin heidät päästettiin maihin. Siirtolaisiksi lähteneet olivat parhaassa työiässä, parinkymmenen korvilla, ja kaksi kolmesta lähtijöistä oli miehiä, usein naimattomia. Joka neljännen tai viidennen siirtolaisen on laskettu palanneen pysyvästi takaisin Suomeen enemmän tai myöhemmin. Suurimmillaan suomalaisten lukumäärä Yhdysvalloissa oli 1920-luvun alussa, jolloin maassa oli 150 000 Suomessa syntyntä sekä lisäksi parisataa tuhatta toisen polven amerikansuomalaista. V. 1970 ensimmäisen polven suomalaisten lukumäärä oli enää 45 000 toisen polven amerikansuomalaisia oli 150 000. Jäljellä olevat siirtolaiset alkavat olla jo iäkkäitä, ja heidän lukumääränsä vähenee nopeasti.

LÄHTÖALUEET

Amerikan siirtolaisuus on ollut ennen kaikkea pohjalainen ilmiö. Kuvion II kartta osoittaa, että puolet siirtolaisista ennen ensimmäistä maailmansotaa oli kotoisin Vaasan läänistä. Voimakkainta siirtolaisuus oli ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta. Köyhät Pohjanmaan rannikkopitäjät uhkasivat suorastaan tyhjentyä asukkaista. Reino Keron tutkimuksen mukaan v. 1870-1914 suhteellisesti eniten siirtolaisina väestöstään menettivät seuraavat paikkakunnat:

(keskiväkiluvun 1000 henkeä kohti)

Uusikaarlepyy	16.7
Toholampi	15.9
Alajärvi	13.6
Vähäkyrö	13.3
Munsala	13.0
Lohtaja	12.8
Kortesjärvi	12.7
Lapväarti	12.4
Jeppo	12.2
Evijärvi	12.2
Veteli	12.2
Pietarsaari	11.1
Kokkola	9.5
Vaasa	9.4
Vaasan lääni	8.6
Oulun lääni	4.3
Koko maa	2.8

SIIRTOLAISUUDEN SYITÄ

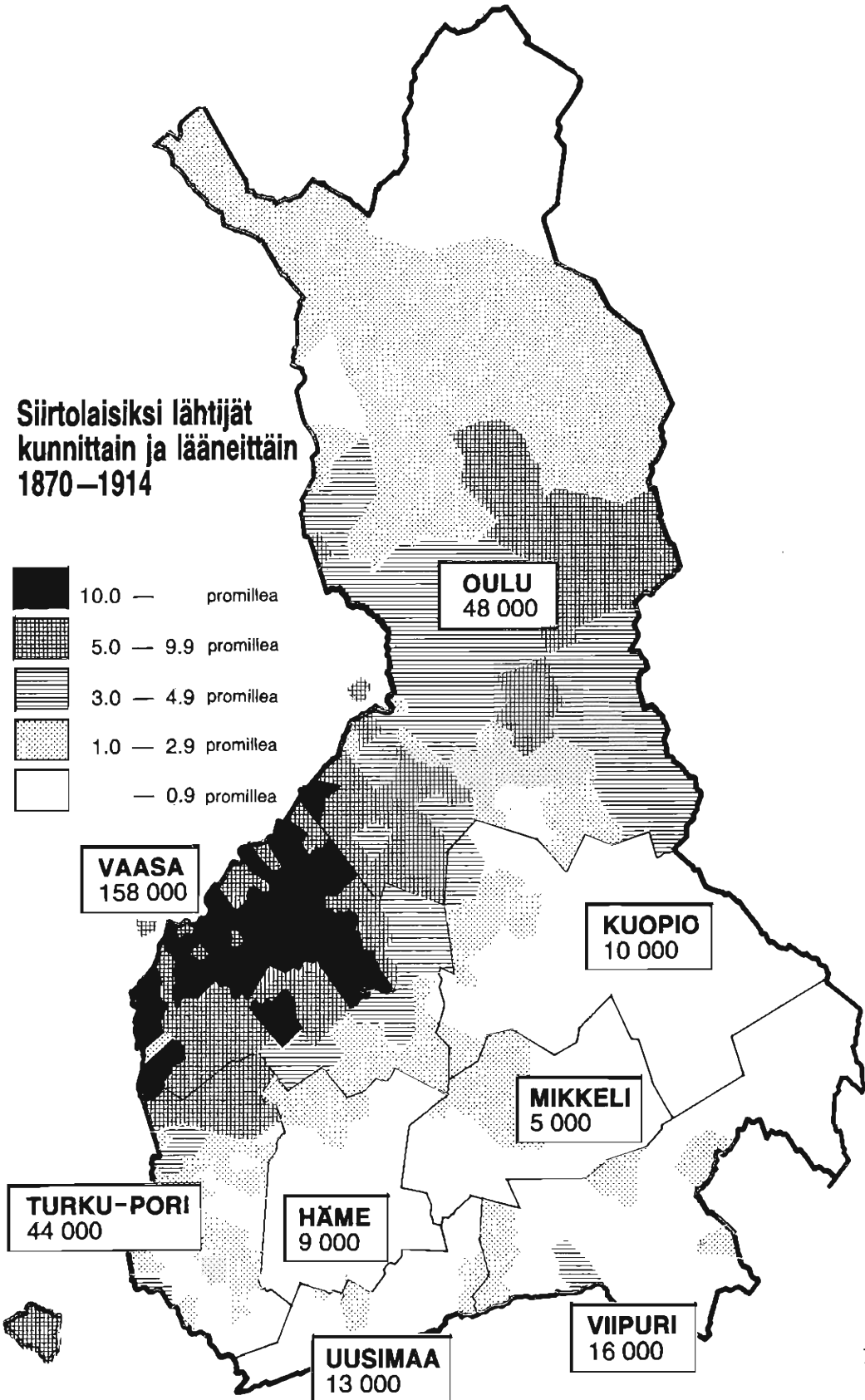
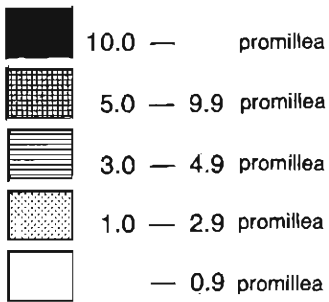
Syitä on ollut niin monta kuin lähtijääkin, mutta tutkimus on nimenomaan Pohjanmaan siirtolaisuuden osalta korostanut nopeaa väkiluvun kasvua 1800-luvulla verrattuna väestön toimeentulomahdollisuuksiin. On muistettava, ettei Pohjanmaalla syntynyt suuria teollisuuskeskuksia 1800-luvulla kuten eräissä muissa osissa Suomea. Pohjanmaalta mentiin Amerikkaan kun muissa maakunnissa työväestö siirtyi Helsinkiin, Turkuun, Tampereelle, Kotkaan, Viipuriin ja Pietariin. Suomalaisen yhteiskunnan taloudellis-sosiaalinen rakennemuutos sai aikaan väestön suuresti lisääntyvää liikkuvuutta. Siirtolaisuuden syihin liittyivät myös valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot; v. 1878 asetuksen mukainen vanhan väen kolmevuotinen asevelvollisuus lisäsi nuorten miesten siirtolaisuutta samoin kuin ns. sortokausi. Kuitenkin taloudelliset syyt olivat keskeisinä silloin kun lähdettiin Amerikkaan.

Hyvinä aikoina työmiehen ansiotaso saattoi siellä olla viisinkertainen Suomeen verrattuna. Tervanpoltton, kydönraivauksen ja kauppamerenkulun ehdyttyä Pohjanmaan väestölle ei löytynyt omasta maakunnasta toimeentulon edellytyksiä; Pelot olivat pieniä, metsiä oli vähän, ja miltei joka talossa oli suuri lapsilauoma. Yksi tärkeimpiä Amerikkaan lähdön syitä oli se, että talon tai torpan poika halusi lunastaa tilan itselleen tai hankkia Amerikan "taaloilla" oman talon, saatettiinpa lähteä myös tie-naamaan rajoja velkojen maksuun. Lähtipä joku pakoon häijyä akkaansa tai muuten vain seikkailunhalusta. Pohjanmaalla siirtolaisuus tuli myös muotiasiaksi; ei ollut mies eikä mikään, jollei ollut käynyt Amerikassa.

ASUINPAIKAT JA AMMATIT AMERIKASSA

Varhaisimmat suomalaiset asettuivat itärannikon kaupunkeihin. Käsityöläiset, erityisesti räätälit, löysivät työtä New Yorkissa, Bostonissa, Clevelandissa ja Chicagossa. Merimiehet asettuivat 1860- ja 1870-luvuilla satamakaupunkeihin, usein satama-, rakennus- ja muihin töihin. Mainen kivilouhimot tarjosivat työtä sadoille suomalaisille ja tuhannet löysivät työtä metsistä ja sahoilta. Ensimmäiset maaseudun suomalaiskeskukset syntyivät 1800-luvun lopulla New Yorkin valtion keskiosiin, varsinkin Van Ettenin ja Spencerin seuduille. Fitchburgin seudut, Chicago ja Detroit ovat myös vanhimpia suomalaisasutuksia. Täällä suomalaiset olivat lähinnä teollisuustyöläisinä. Pohjanmaan rannikkopitäjien ruotsinkieliset kalastajat ja Ahvenanmaan saarien asukkaat ovat erityisesti hekeutuneet Suurille Järville ja Tyyntenmeren rannikolle voidakseen jatkaa entistä ammattiaan. Kaivosteollisuus on vetänyt puoleensa suuren määrän suomalaisia Michiganin kuparikaivoksille, Etelä-Dakotan kulta-

**Siirtolaisiksi lähtijät
kunnittain ja lääneittäin
1870–1914**

ja hopeakaivoksille, Montanan ja Wyomingin hiilikaivoksille jne. Suomalaiset saapuivat ammattitaidottomina suuriin metsiin ja kaivoksiin. Vuosien kuluessa moni mainari, samoin kuin tukkijätkäkin, työn raskauden ja vaarallisuuden, samoin kuin ajoittain toistuvien lamakausien ja lakkojen vuoksi pyrki hakeutumaan itsenäiseksi maanviljelijäksi. Näin syntyivät suomalaiset maanviljelysyhdyskunnat erityisesti keskilännelle. Naisille taas olivat avoimina varakkaiden amerikkalaisten kodit, joissa suomalaiset palvelustyöt olivat hyvässä maineessa. Myös tekstiili- ja muu teollisuus sekä palveluelinkeinot tarjosivat naisille työpaikkoja. Yleinen sanonta olikin, että Amerikka oli naiselle paratiisi, mutta helvetti miehelle ja hevoselle. Vuonna 1920, jolloin Suomessa syntyneiden siirtolaisten lukumäärä oli suurimmillaan noin 150 000 henkeä, eniten suomalaisia asui seuraavissa osavaltioissa:

Michigan	30.100 henkeä
Minnesota	29.100 "
Massachussetts	14.570 "
New York	12.500 "
Washington	11.900 "
California	7.050 "
Wisconsin	6.760 "
Oregon	6.000 "

Suomalaiset ovat epäilemättä vaeltaneet muuttolintujen tavoin suuren mantereen pitkin ja poikin, mutta kuitenkin, kun noin puolet amerikansuomalaisista asui vain kolmessa osavaltiossa, suomalaisasutukset voidaan pitää melko keskittyneinä. Keskitymiseen ovat vaikuttaneet pääasiassa taloudelliset edellytykset esim. Michiganin kaivokset ja Minnesotan homesteadit.

Melkein jokaisella Pohjanmaan pitäjällä oli keskuksensa Yhdysvalloissa. Tänne mentiin ensiksi sukulaisen kirjeen houkuttelemana, usein Amerikasta lähetetyllä matkalipulla. Ilmajoelta, Nurmosta ja Jurvasta mentiin Worcesteriin, Isostakyröstä Ashtabulaan,

Evijärveltä Chrystal Fallsiin jne. Tuttujen ihmisten luona oli helpompi päästä alkuun vieraassa maassa. Näin saatiin turvallisuuden tunnetta ja samalla luotiin edellytyksiä yhteisrienoille, mm. osuustoiminnan, seurakuntien, työväenyhdistysten, sanomalehtien jne. muodossa.

SUOMENRUOTSALAISET

Purmolta v. 1910 siirtolaiseksi lähtenyt ja suomenruotsalaisten historioitsijaksi päätyntyt prof. Anders Myhrman arvioi suomenruotsalaisten muodostaneen noin 1/5 suomalaisista siirtolaisista. Tämän mukaan heidän lukumääränsä v. 1870-1929 olisi ollut 73 000. Vasta v. 1924 otettiin passinottajien äidinkieli tilastoihin, ja v. 1924-29 ruotsinkielisten siirtolaisten osuus oli 21.5 %.

Suomenruotsalaiset ovat asettuneet itärannikolle Bostonin ja Philadelphian väliselle alueelle, Suurten Järvien tienoille Minnesotaan, Michiganiin, Illinoisiin ja Wisconsinin, vuoristovaltioihin Arizonan ja Brittiläisen Columbian välille sekä länsirannikolle Californiasta Brittiläiseen Columbiaan. Myös suomenruotsalaiset ovat keskittyneet maakunnittain, jopa pitäjittäin tietyille paikkakunnille, esim. Pohjanmaan ruotsalaiset Worcesteriin, Massachusettiin ja ahvenanmaalaiset Norwoodiin samassa osavaltiossa. New York on ollut ahvenanmaalaisien, teerijärveläisten ja närpiöläisten suosiossa, olipa Bronxin kaupunginosassa New Yorkissa "Teerijärvenmäki" (Terjärvhilt). Kokkolalaisia keskittyi Coos Byhin Oregoniin jo 1880-luvulta lähtien. Suomenruotsalaiset ovat väestöllistä osuuttaan huomattavasti useammin lähteneet siirtolaisiksi Amerikkaan. Samoin on ollut tilanne myös uudemmalla Ruotsiin suuntautuneessa muuttoliikkeessä. Siirtolaisuus on suomenruotsalaiselle väestölle kohtalonkysymys, kuten viime keväänä Turussa pidetyssä Ruotsin-siirtolaisuuden seminaarissa todettiin.

JÄRJESTÖ- JA KULTTUURITOIMINTA

Suomalaisasutuksen vakiintuminen loi perustan järjestäytyneelle kulttuuritoiminnalle. Kirkollinen toiminta käynnistyi heti alkuvaiheissa, ensin Hancockissa, Michiganissa, v. 1867, kun suomalaiset liittyivät yhteiseen seurakuntaan ruotsalaisten ja norjalaisten kanssa. V. 1876 saapui Hancockiin ensimmäinen suomalainen pappi, A.E. Backman, huolehtimaan siirtolaisten hengellisistä tarpeista. Vähitellen perustettiin seurakuntia eri puolille maata, ja vuosisadan vaihteessa niiden lukumäärä nousi sataan.

Siirtolaiasutuksen alkuvaiheissa liiallinen alkoholin käyttö oli yksi ongelma. Epäkohdan poistamiseksi alettiin perustaa raittiusyhdistyksiä 1880-luvulta lähtien. Vuosisadan vaihteen tienoilla työväenliike alkoi kuitenkin viedä jalansijaa raittiusliikkeeltä. Tyypillinen amerikansuomalainen ilmiö on ollut osuustoiminta, missä suomalaiset ovat olleet uranuurtajia Yhdysvalloissa. Ensimmäinen amerikansuomalainen lehti ilmestyi Hancockissa v. 1876 ylioppilas Muikun toimittamana. Amerikansuomalaisella lehdistöllä, samoin kuin kirjallisuudella, on ollut erittäin keskeinen merkitys siirtolaisten elämässä. Myös näyttämötoiminta, soitto-kunnat ja laulukoorot, urheilu jne. täyttivät siirtolaisten vähäiset vapaa-ajat. Amerikan-suomalaisen monipuolisen kulttuurin esittely vaatisi oman esitelmänsä.

SIIRTOLAISET JA SUOMI

Kun siirtolaisuus Amerikkaan alkoi 1800-luvun lopulla saada massasiirtolaisuuden luonteen, Suomen viranomaiset kiinnittivät huomiota väestökatoon ja yrittivät hillitä ja estää muuttoliikettä mm. maaherrojen kiertokirjeissä, pappien saarnoissa, lehdistössä jne. Vasta kun alettiin havaita siirtolaisuuden myönteisiä, varsinkin taloudellisia seurauksia negatiivinen suhtautuminen muuttui ymmärtäväisemmäksi. Suomen itsestäytymisen jälkeen pyrittiin luomaan pa-

rempia suhteita siirtolaisiin. Ulkokansalais-toiminta järjestäytyi 1920-luvulla ja v. 1927 perustettiin Suomi-Seura pitämään yhteyttä valtameren takana asuviin suomalaisiin. Siirtolaisten vierailut entiseen kotimaahan lisääntyivät. V. 1938 pidetyt Delawaren 300-vuotisjuhlal lähensivät amerikansuomalaisia entiseen kotimaahan. Toisen maailmansodan aikana yhteisenä koettu hätä, varsinkin talvisodan aikana, rakensi yli Atlantin yhteenkuuluvaisuuden siltaa. Suomessa alettiin arvostaa entistä enemmän amerikansuomalaisia- ja heidän lähettämiään amerikapaketteja.

Tällä hetkellä amerikansuomalaisten ja vanhan kotimaan välisiä suhteita voidaan kuvata sanoilla "lämmän, avoin ja asiallinen". Tästä ovat osoituksena siirtolaisten vierailut kesäisessä Suomessa, ja mm. se, että lukuisat suomalaiset, alkean olympiavoittaja Ville Ritolasta, ovat palanneet viettämään vanhuuttaan esi-isiensä maahan. Tämä, jos mikään, osoittaa sen, missä siirtolaisten juuret ovat. Samaan aikaan siirtolaisten jälkeläiset etsivät juuriaan Suomen arkistoista ja kirkkoherranvirastoista.

AMERIKAN-SIIRTOLAIKUUS SIIRTYY HISTORIAAN

Toisen maailmansodan jälkeen siirtolaisuus Yhdysvaltoihin on ollut vähäistä. Perinteisen Amerikan-siirtolaisuuden edustajien, ensimmäisen polven siirtolaisten, häviäminen on vain vuosien kysymys. Siksi olisi tärkeätä, että siirtolaistutkijat voisivat säilyttää tiedot siirtolaisilmiöstä, amerikansuomalaisten kulttuurista ja saavutuksista uudessa kotimaassaan, myös tuleville sukupolville. Siirtosuomalaiset ovat myös osa Suomen kansaa ja suomalaista kulttuuria. Kun tunnemme varhaisemman Amerikasiirtolaisuuden ymmärrämme myös paremmin uudempaa siirtolaisuutta Ruotsiin. Aikakausi ja ihmiset ovat erilaiset, mutta pohjimmiltaan kummassakin ilmiössä vaikuttavat samat voimat, syyt ja seuraukset. Se on muistutus meille

siitä, että suomalaisen yhteiskunnan pitäisi kyetä tarjoamaan työtä ja toimeentuloa jokaiselle kotiseudullaan, sosiaalista turvallisuutta sekä viihtyisän elinympäristön. Tämä on velvollisuutemme menneitä sukupol-

via - joita myös Amerikansiirtolaiset edustavat - mutta se on velvollisuutemme ennen kaikkea nuorisoomme ja tulevia sukupolvia kohtaan.

THE DELAWARE FINNS AND JOHN MORTON

Seeking to Legitimize the Immigrant Experience in America

In most Finnish settlements, it could be said that Finns were one-hundred-percent Americans.¹

Let the above statement from a Finnish-American publication of 1922 serve to illustrate what is meant here by seeking to legitimize the immigrant experience in America. The goal of such an effort is to convince others that one's own immigrant group consists of "one-hundred-percent Americans" whose loyalty, devotion, and fidelity to the United States are beyond question. The need to demonstrate such qualities is variable; it is particularly during times of national crisis that the question of immigrant group legitimacy becomes significant, for it is then that it may be most thoroughly questioned and stringently demanded. It is the times of "clear and present danger" to the nation that evoke the challenge to prove commitment to American ideals and institutions -- to submit to the tests of allegiance. Hence, it is no wonder that the prefatory statement above refers specifically to the behavior of Finnish-Americans during World War I -- a period thought to be one of supreme crisis, not only for America but also for the values she espoused, e.g., democracy, freedom, and peace.

Because 80 percent of the Finnish immigrants to the United States arrived after 1900, they had comparatively little time to legitimize themselves prior to the

national crisis of World War I. This fact created some serious difficulties for those Finns who sought acceptance as "one-hundred-percent Americans." According to once recent observer:

The reception accorded the Finnish immigrant by America was not a friendly one. The height of Finnish immigration ... coincided with a growing public fear of and hostility toward the foreigner. ... He (the Finnish immigrant) was rated as a foreigner, sharing the low social esteem accorded the "new" immigrants and was barely tolerated as a resident of the country ... He was poor, his occupations were manual, and, though literate in his native language, was uneducated. He lacked the culture and poise of the more acculturated groups. He was in the lower social strata; his social and political influence was minimal.²

As suggested by the above, one dimension of the legitimacy problem for Finnish immigrants was environmental. The bulk of them came at a time when alien European ideologies began to challenge the prevailing American belief system. Syndicalism and anarchism, socialism and communism were systems of thought that had been tolerated, or at least treated with relative indifference, as long as they were only an intellectual curiosity.³ However, as they produced

organizations that attracted members and programs that generated action, expressly on the labor front, they called attention to their fundamentally radical or revolutionary nature. Moreover, as the turmoil of war and revolution in Europe intensified and as American interests appeared to be increasingly involved, ideological pluralism came to be seen as a luxury that could and should be sacrificed to the imperative of national unity. The victims of this hardening process were the supporters of the ideologies of the left -- many of whom were recent immigrants, including the Finns. Interacting with the growing rigidity of American politics were characteristics common if not unique to Finnish immigrants themselves -- physical separateness, social insularity, and linguistic peculiarity. Finns were, for the most part, non-urban immigrants who worked in mines, lumber camps, quarries, small farms, or their environs, apart from others.⁴ But even those who lived in urban areas tended to interact socially with fellow Finns to an extent that may be unparalleled in American immigrant history.⁵ A major stimulant to this high level of social interaction was doubtless the Finnish language. Finns were slow to learn English -- a language that was for them as strange as Finnish was to English-speaking Americans. Awkwardness with the language contributed to the syndrome described above: the Finnish worker advanced slowly, remained in the lower social strata, had minimal political influence, and, if Reino Kero is correct, thus became susceptible to precisely those ideological alternatives that were coming under increasing attack.⁶

Given the relative hostility of the environment to the "new" Finnish immigrants and the almost politically self-destructive propensity of a number of them to embrace the very ideological sources of that hostility, it should be evident why the task of legitimizing the Finnish immigrant experience was a hard one. It required, first of all, that those who claimed to be "one-hundred-percent Americans" divorce

themselves from the unpopular "isms" of the day and then engage in positive acts designed to assert that claim. The techniques used in pursuit of this strategy were directed primarily against socialism, since it was this ideology that had greatest appeal to Finnish immigrants. Beginning as early as 1908, anti-socialist rallies were organized, particularly in areas where there had been strikes or other labor unrest, and anti-socialist resolutions were passed.⁷ Later, especially after the outbreak of the Copper District Strike in Upper Michigan in 1913, anti-socialist activity became more systematic, and included the establishment of local antisocialist leagues and an abortive attempt to link them together at the national level. The intent of these activities was to demonstrate that Finnish socialists were not representative of the immigrant group and that Finns generally abhorred socialism as anti-American as well as anti-Christian.⁸ Whatever the effects of this strategy outside the Finnish immigrant group, its effect within was to increase the already high level of tension between socialists and non-socialists. As the Finnish Socialist Organization stepped up its opposition to the European War and later on to United States participation in it,⁹ the anti-socialists broadened their activities to include joining in a national Lincoln Loyalty League¹⁰ and giving support to proclamations of loyalty to the Government of the United States.¹¹ The War itself provided many opportunities to perform acts of good citizenship. As *Koti-Home* boasted:

Finns saved, bought bonds, contributed to the Red Cross, gladly gave their sons to the battlefield, and were so exemplary that many third-generation Americans who regarded themselves as true Americans expressed amazement at the Finns' endeavors.¹²

Accompanying these patriotic activities was the flowering of which might be called "Finnish-American nationalistic literature," e.g., plays, poetry, novels, soldiers' journals, and historical works emphasizing immigrant dedication to American values and govern-

ment. All these literary forms were used to enhance the legitimacy of Finnish-Americans; however, this article will focus on the last. The specific function of historical literature was to show that the Finnish immigrants' claim to legitimacy in America rested on the record of the past and that record established that Finns had played a significant role during America's colonial period and first great crisis -- the struggle for independence. Virtually all efforts to establish this link with America's vital historical past involved treatment of the Delaware Finns and John Morton.

The Delaware Finns were originally inhabitants of New Sweden, a colony established in 1638 by a joint Dutch-Swedish company and chartered by the Swedish Crown. However, the Swedes, as latecomers to the colonization of North America, encountered numerous obstacles to successful operation of their colony. There was no difficulty in obtaining the land; local Indians were willing to sell a stretch along the west bank of the Delaware River. But the colony, strategically situated as it was between Dutch claims to the north and English claims to the south, was more difficult to defend, and finally had to be surrendered to superior Dutch force in 1655 after only 13 years of existence. During those years there were other impediments to success -- erratic leadership, insufficient and uncertain supplies, and, not least, recruitment of colonists. Swedes themselves were reluctant to leave their homeland for an uncertain future on the other side of the Atlantic. The voyage was long and hazardous and the work hard in the Delaware wilderness. Stories of shipwreck, hostile Indians, and destitution filtered back to Sweden, further slowing the work of obtaining colonists in a country where, as Queen Christina herself recognized, there was no shortage of land.¹³

It was, in a very direct way, the relative abundance of land in Sweden that had brought thousands of Finns there beginning about 1580 and continuing throughout

the 17th century. Initially repelled by local wars in Finland and encouraged by the Swedish Crown to which they were subject, Finns, especially from the Savo region, migrated into Northern and Central Sweden to practice their slash-and-burn agriculture. Gradually, however, they came under criticism for their destruction of forests for farmland and their hunting of game for hides and meat.¹⁴ Their numbers increased by men seeking to avoid conscription during the Thirty Years War, the Finns in Sweden became a growing source of irritation which ultimately found expression in a series of official measures aimed at dealing with "forest destroyers," poachers, vagrants, and other offenders. To such miscreants, the Swedish Crown was willing to allow and encourage immigration to New Sweden, with the promise of eventual freedom and free land.¹⁵ The application of this policy was fairly successful in the case of the Finns, for they came to constitute approximately a third to a half of the European population of the New Sweden colony, although this estimate also includes Finns who were recruited directly from Finland.¹⁶ Had the colony continued in Swedish hands, it is quite likely that a clear majority of its colonists would have become Finns, for there were a number of them willing and waiting to make the trip when the Dutch took control of the colony.¹⁷

As it turned out, the Dutch rule of Delaware was also short-lived, and by 1664 it was lost to England. The colonists -- generally treated well by the English administration -- were rather rapidly Anglicized. Indeed, when the Finnish naturalist, Peter Kalm, visited the area in the 1748-1750 period, he found that most of those colonists who had spoken Finnish were dead and "their descendants changed into Englishmen."¹⁸ This observation is corroborated by Professor John Wuorinen who concludes that by the close of the American Revolutionary War, "Finn and Swede alike had become English in speech and American in

manner of living."¹⁹ Yet, tradition has had it that the most famous of the Delaware Finns had been a key figure in the Revolutionary period.²⁰ He was John Morton -- Pennsylvania delegate to the Continental Congresses, tie-breaker in the vote of his delegation on the side of independence, and one of the signers of the Declaration of Independence.

Despite the claims of the Finnish-American nationalists, the ancestry of John Morton has been a matter of dispute.²¹ Indeed, there is much of Morton's life, particularly his youth, that is unknown. He was born in Ridley, Chester (now Delaware) County, Pennsylvania in 1724, a few months following the death of his father, John Morton, Sr. His widowed mother, Mary Archer Morton, married again, this time to an English surveyor, John Sketchely. Young Morton learned his step-father's trade and practiced it in the locality. In addition, he managed the family estate upon coming of age and apparently acquired some knowledge of the law. In 1754, he married Anne Justice (Justis) and they had eight children. Morton's public service began in 1756 when he was elected to the Pennsylvania Provincial Assembly, a position he held for ten consecutive years, lost from 1767 to 1769, and regained from 1769 until his death in 1777. It was during this second period as a legislator that Morton was chosen speaker of the Assembly. Locally, he was a justice of the peace, high sheriff, and common pleas judge in the county. The epitome of his judicial career was appointment as associate judge of the Pennsylvania Supreme Court of Appeals in 1774. Morton's first experience in inter-colonial politics came when he represented Pennsylvania at the Stamp Act Congress of 1765. Later, he was elected to both the First and Second Continental Congresses, and it was while a delegate to the latter that he was required to decide how to vote on the issue of independence in July, 1776. With the Pennsylvania delegation evenly divided, Morton cast his

decisive vote for independence, and, accordingly, signed the Declaration of Independence. He continued to serve in the Continental Congress and was chairman of that body's committee to adopt the Articles of Confederation. However, he died before the Articles were ratified and was buried in the cemetery of the Church of St. James in Chester, Pennsylvania.²²

A study of the historical literature of the Finnish-American nationalist indicates how they have made the Delaware Finns and John Morton instruments for furthering the cause of Finnish legitimacy in America. This effort required that these subjects of largely historical interest be treated in such a way as to reflect positively upon the Finns of the "new" immigration. The result is a reconstructed history that exhibits certain definable characteristics. In that history, John Morton and the Delaware Finns are 1) symbolized, i.e., they are made symbolic of all Finns who migrated to America without regard to lapse of time and disparity of conditions; 2) idealized, i.e., they are posthumously endowed with superior qualities in the absence of evidence that they consistently and universally exhibited such qualities, and 3) magnified, i.e., they are ascribed an historical importance that cannot be verified by disinterested scholarship. Clearly, these three characteristics are related, but for the sake of analysis they will be treated separately.

Symbolization. We have already seen that the Delaware Finns came to America about two-and-one-half centuries earlier than the immigrants of the late 19th and early 20th centuries. In the interim, descendants of the Finnish Delaware colonists had Anglicized their names, forgotten their language, lost their unique folk customs and skills, and, in many cases, become unaware of their national origins.²³ In short, they had become quite thoroughly assimilated. So much so, in fact, that there were no Delaware Finns as such in the decades when most Finns were coming to America. The two groups lived in two

quite different worlds. The Delaware Finns, many of whom had actually come from Sweden where they had lived for as much as a century, did not go to the United States, but rather to a Swedish colony in North America, which later passed to Dutch, and then English hands. Virtually all of them had come more than a century before the American Revolutionary War and were nearly totally de-ethnicized by the time the War was over. There were probably few consciously *Finnish* Delaware colonists who ever regarded themselves as Americans in the sense of belonging to an American nation. The political arena of their time was dominated in turn by Sweden, Holland, and England.

Despite the disjunction then between the Delaware Finns and the Finnish immigrants of more recent times, the Finnish-American nationalists sought to span the gap solely on the basis of common national origin. An illustration of this is found in the preface to Salomon Ilmonen's book, *Amerikan ensimmäiset suomalaiset* (The First Finns in America):

Despite their small numbers, those Finnish immigrants who arrived in Delaware in the 17th century were the first representatives of the Finnish people in America. Coming as they did at the time when the foundations were laid for the settlement of this country, they were accounted as colonial immigrants, who have an honorable reputation and important significance in American history. Only a few of the European peoples have been participants in the early settlement of North America. The Finnish people is one of the few.²⁴

The relationship between the "old" and the "new" immigrants described above is clearly symbolic -- the Delaware Finns are made representative of all Finns who subsequently immigrated to America. Why? Ilmonen himself provides an answer: the former possess "honorable reputation" and "important significance" by virtue of their participation in laying the foundations of the nation in colonial North America. They are unlike later Finns in two important respects -- they have a positive history

in America and, therefore, enjoy a favorable reputation. They have, in other words, been legitimized. The aim of the Finnish-American nationalists in using the Delaware Finns as a collective symbol is to generalize legitimacy enjoyed by the former to all Finns. Note, for example, this passage by Akseli Rauanheimo, who together with Ilmonen was a major literary force among the nationalist writers:

Contemporary Americans, of whom many know nothing of Finland and contemptuously treat Finns as latearriving interlopers, might well observe that the Finnish nationality has an older basis than that here, and many of them are descended from it and on that basis have received their right to settle here.²⁵

The doctrine implicit in this statement is that the right of an immigrant group to settle in the United States is based upon some prior claim established by earlier immigrants representative of the same national origin. Rauanheimo apparently endorses this rather exclusivistic standard; his only complaint seems to be that it has not been very fairly applied. The result is that while the descendants of early English colonists are accorded "the status of a virtual aristocracy," other national groups, like the Finns, have not had sufficient recognition of the "special status" of their early colonists here.²⁶

Part of the work of the Finnish-American nationalists, then, was to see to it that information about the Delaware Finns was more widely circulated in order to popularize this symbol of Finnish claims to legitimacy. But there was also work to be done in substantiating the relationship between the symbol and the symbolized. In this regard, Rauanheimo urged fellow Finns to follow the example of Ilmonen in tracing the genealogy of the Delaware Finns. By so doing, not only could the Finnish origins of these early colonists be established, but perhaps even familial relationship to later American Finns might be proved to exist.²⁷

Primary attention in the genealogy of the Delaware Finns has been focussed

on the Marttinen line, for it is this family tree that is claimed to have produced John Morton -- the most important individual symbol of Finnish-Americanism among the nationalist writers.²⁸ The significance of this symbol is clarified by Ilmonen in his essay on Morton:

Through this signer of the Declaration of Independence we, too, Americans of Finnish descent, are made to share in the important early historical events of America. Morton leaves his nationality, as it were, a precious certificate of nobility.²⁹

Once again, we see the emphasis the Finnish-American nationalists placed on the commonality of national origins, which they perceived as a major link between the Finns of their day and the Finns of American history. It is Morton's nationality -- his Finnishness -- that is his "certificate of nobility." Accordingly, efforts are made to create of Morton a national prototype with which all Finns can easily identify. Here, for example, is a description of Morton from a historical novel:

Every movement of the youth revealed strength. His hair was a light as flax. Eyes blue as the sky into which he gazed. Nose and mouth in perfect symmetry. Face completely beardless, so that it appeared at first glance almost too feminine if one did not take into account a characteristic look of determination around the mouth and the broad shoulders and otherwise giant trunk.³⁰

Morton as the quintessent Finn, is the means by which all Americans of Finnish descent can vicariously share "in the important early events of America." As such, he is the object of an attitude approaching veneration among some of them. Ilmonen, one of his most ardent admirers, has written that "for us, the Finns of America, interest and admiration for John Morton is ever increasing the more we learn of know of his noble personality and his commendable political services."³¹

For Ilmonen, it was "a truly remarkable thing" that a group as small as the Delaware Finns had produced "a renowned statesman like John Morton."³² This was an obvious

source of pride to the Finnish-American nationalists who sought to keep up with other nationalities in securing acceptance as good citizens. Competition for legitimacy clearly existed in Rauanheimo's estimation, for he saw America as a "field of contest for the nationalities of the world."³³ Such a metaphor is indicative of a zero-sum conceptualization of immigrant legitimacy according to which one group gains at the expense of others in competition for the limited resource of national acceptance. In the contest, symbols are an important source of strength, and may provide one contestant with an advantage over others.³⁴

Idealization. We know little about the personal qualities of the Delaware Finns, and the information we do have is quite impressionistic and rarely segregates Finns from other national groups.³⁵ For these reasons, stereotypes of the Delaware Finns are probably even less reliable than most generalizations about national character.³⁶ The stereotype of the Delaware Finns presented by the Finnish-American nationalists is a case in point. As extracted from their historical literature, this stereotype consists of a complex of superior qualities, expressed most commonly in the men. Accordingly, Delaware Finns are regarded as industrious, harmonious, honest and fair in their dealings with others, brave, and above all, libertyloving. These qualities are especially prominent in the historical fiction concerning the Delaware Finns. In this respect, the similarities between O.E.Djerf's novel, *Ensimmäiset Suomalaiset Amerikassa* (The First Finns in America) and Rauanheimo's *Uuteen maailmaan* (Before William Penn) are striking.³⁷ In both cases, Finnish settlers have built homes, farms, and villages in the Delaware wilderness through hard work and sacrifice. They get along well together and with others, including the Indians whose language they have often been able to learn. Cordial relations with the Indians are based upon the fair and honest treatment given them by the Finns. Others, however, are not so

virtuous (Swedes, Dutch, and English are most likely to be villains),³⁸ and thus provoke the Insians to unrest and warfare. When forced to defend themselves or to protect the innocent, the Finns are supremely courageous. But for them, the maintenance of their freedom is worth any price. It is significant that it is in their love of liberty that Delaware Finns are seen to excel, for this is the most typically American of virtues. The nationalist novelists show how that virtue has taken root with movement to American soil. In his novel, *Rauanheimo* has his characters compare the old country with America. The consensus is that the settlers have "taken a step forward" in moving. One of them says:

We have done much and learned much in this country ... I know that it has lifted us to a higher level, taught us to know our human worth. We need no longer wear the slave-mark on our foreheads.³⁹

And another expresses a similar sentiment:

Our world was too small, too narrow in the old country. ... It wasn't possible for a man to live so independently there. I do not know how large America is, but there is room wnoough. A man may be worthy of himself.⁴⁰

In the same vein, one of the Delaware Finns in Djerf's novel prophesies that "this is the land which will surely come to be an example to old Europe."⁴¹

As might be expected, John Morton -- the ultimate friend of liberty -- is a particularly idealized figure in the works of the Finnish-American nationalists. He conforms completely to the positively stereotyped Delaware Finn. Indeed, he is the one character in whom those superior qualities mentioned above are most fully exemplified; he is the personification of the national stereotype. In Djerf's novel, for example, this "young giant" helps to make a "paradise" of his father's farm, accords equanimity and respect to the Indians, hesitantly takes up arms against them when they are

stirred to uprising, cheats death at the hands of an envious British officer, and is called by George Washington to organize local colonists into a fighting force in support of independence.⁴² Djerf's heroic portrayal of Morton does not touch upon his political career and the public act for which he is most heralded -- the vote for independence at Philadelphia in 1776. Nevertheless, this dimension of Morton's life is similarly, if less obviously, idealized by Ilmonen, who makes him the focus of his narrative on the voting. All other delegations having voted affirmatively, only the seven delegates from Pennsylvania remained to be polled. Two declined to participate, two voted for, and two against. When the time came to cast the deciding vote, Morton was absent from the hall. He appeared after a short time, "his face pale, his lips quivering from internal emotion, and his hands clenched as if ready for a fight. His steps were firm and measured, however, as he strode before the speaker's rostrum and responded 'aye' in a clearly heard voice to the speaker's question."⁴³ Later, "having given his vote, his anxiety was spended, his face was again enlivened by ruddy color, his lips no longer quivered, and his arms swung freely as he walked. He experienced deep inner peace, for he had discharged his duty as a representative justly and conscientiously."⁴⁴ This same spirit of reverence pervades Ilmonen's summary of Morton's life as a politician, judge, and statesman:

By his intelligence, nobility of character, and honorable behavior John Morton rose to a position among the best known and greatest statesmen of America of his age. Since comparatively little can be related from the early decades of his life, the attention of historians and his biographers is centered on the acts that he performed during the last twelve years of his life. From them we learn of Morton's character of unreserved honesty and conscientious punctuality in all his actions. Craftiness, so often resorted to by inferior statesmen, was foreign to him in his domestic life as well as in his political activities. He regarded honesty and justice so highly that he could turn away from his

best friend, if he became a stumbling block in the performance of his duties.⁴⁵

In assessing the validity of this praise, one thing is clear: Ilmonen, like the other Finnish-American nationalists, had a vested interest in idealizing Morton, since he, more than any other single person, symbolized all Finns aspiring to acceptance in America. It was important, therefore, that he be a symbol worth identifying with.

Magnification. In his essay on the Delaware Finns, John Wuorinen appraises the significance of the New Sweden colony for Sweden-Finland as well as for colonial America. His conclusion in the first instance is that the colony "did not at anytime play an important role in the economic growth of Sweden-Finland."⁴⁶ As for its impact on emerging America, Wuorinen does not give a categorical answer, but does note several things: 1) the population of New Sweden "represented only a small item in the colonial world of seventeenth century America," since no more than one person in two thousand was Finnish or Swedish,⁴⁷ 2) "the Finns and the Swedes assume a greater significance in the early history of Delaware, Pennsylvania, and New Jersey than in the broader domain of general colonial history" both in terms of establishing settlements and providing population,⁴⁸ and 3) "the extraordinary growth of the population" in America during the half century preceding the Revolutionary war "had submerged minority groups such as the Finns and the Swedes and had speeded their amalgamation with the dominant English element."⁴⁹ Wuorinen writes in summary that by the end of the Revolutionary War, "New Sweden had become only a historical incident, largely lost in the greater, more compelling and more dramatic story of a new nation in the making."⁵⁰

The Finnish-American nationalist historians find a great deal more significance in the Delaware Finns than is reflected in Wuorinen's assessment. We have already seen how important it was to writers like

Ilmonen and Rauanheimo to show that the Finns could hold their own in competition with other nationalities seeking to establish an historical right to settle in America. Therefore, it was necessary to prove that the position of the Finns in colonial America was superior, or at least similar, to that of other national groups. Louhi saw in the Finnish settlement of the Delaware colony "the foundation of American civilization."⁵¹ Ilmonen, for his part, contends that the Finns were "the first permanent settlers in Delaware," and bases his contention on the interpretation that "other who had preceded them came here as traders or soldiers or officers in the employment of the Swedish government and returned to Sweden after a period of shorter or longer duration."⁵² In describing the motivation of the Finnish settlers, Ilmonen compares them to the English Puritans, French Huguenots, and other persecuted minorities who came to America to escape "social injustices"⁵³ -- a reference to the efforts of the Swedish Crown to recruit colonists from those Finns that had run afoul of Swedish law. At the same time, Ilmonen argues that Sweden, like the British Isles, Holland, and Germany, was a country in which "democratic ideals had been developing for a long time," with the result that its colonists in New Sweden, like the English, the Dutch in New York, and the Germans in Pennsylvania and Georgia, developed "an independent and self-reliant spirit" fostered by "isolation ... from their European kinsmen" and "conquest of primitive nature."⁵⁴

Ultimately, the test of this "independent and self-reliant spirit" came with the American Revolutionary War -- a conflict in which many of Finnish descent participated, according to Rauanheimo.⁵⁵ The most notable of them was, of course, John Morton. Some of the Finnish-American nationalist literature pays virtually no attention to historical fact or even probability in an effort to put Morton in the forefront of the defenders of liberty. The

most identifiable example is Djerf's novel which, as indicated earlier, has Morton called by Washington to organize a Finnish-Swedish company from the Delaware to do battle against the British in Boston.⁵⁶ Later, as Morton is about to be hanged by his cowardly British nemesis, Washington chances by just in time to rescue his friend. "A few seconds later," writes Djerf, "and America would have had one less man in that noble struggle the fruits of which we are now able to enjoy, namely, liberty."⁵⁷ Admittedly, this is an exceptional case of historical reconstruction in order to magnify the significance of a figure, but even in less blatant instances, the results are similar, as we have seen in the Ilmonen description of Morton's performance of the great drama played out in Philadelphia on July 4, 1776. In discussing the aftermath of that occasion, Ilmonen writes that the immediate response to Morton's "heroic act" was both "praise and honor" and "severe criticism."⁵⁸ Morton himself is said to have uttered the following words on his deathbed:

Tell them they will live to see the hour when they shall acknowledge it to have been the most glorious service I ever rendered to my country.⁵⁹

For Ilmonen, these words were "prophetic" for "later generations have given John Morton ... unanimous approval and esteem."⁶⁰ But the Finnish-American nationalists do not see Morton's influence only in terms of his vote for independence. He was also "among those illustrious leaders whose lives meant so much in the history of the United States,"⁶¹ "among the best known and greatest statesmen of America,"⁶² "a truly significant person" whose "name is one of the most honored in the history of the United States"⁶³ and one of America's "most noble sons."⁶⁴ For all this, "the American people are eternally grateful to John Morton" and "are proud that such a man has arisen in their midst."⁶⁵

Their magnified treatment of Morton perhaps reveals most clearly the reconstruction of history by the Finnish-American nationalist writers. Such reconstruction is

frequently the result of utilizing history in order to achieve political objectives. For the nationalist historical writers, the political objective was a fundamental one -- acceptance of Finnish immigrants as full-fledged Americans. There was little reason for readers of the time to examine critically the products of these writers, since their claims to significant Finnish participation in America's past served to support Finnish immigrants in the prevailing inhospitable environment. In time, the national crisis attending the period around World War I passed, and gradually the environment became less hostile. Furthermore, the flow of incoming immigrants was cut by severe immigration quotas, and the immigrants already here began to overcome barriers to social integration and economic achievement. With this change, there was less concern for immigrant legitimacy and, correspondingly, less need for reconstructing history. As a consequence, the history of the Delaware Finns was gradually freed from some of its nationalistic bias, particularly as seen in the case of Wuorinen's balanced essay, which made its appearance in conjunction with the Delaware Tercentenary in 1938.

What, then, were the effects of the historical record left by the Finnish-American nationalists? In the first place, there is little evidence that their efforts to elevate the level of public consciousness regarding the significance of the Delaware Finns and the Finnish ancestry of John Morton had much effect on the improving position of Finnish immigrants. Even the United States Government only belatedly recognized participation by the Delaware Finns in colonial history by issuing an eleventh-hour invitation to representatives of the Finnish Government to attend the Delaware Tercentenary celebration. As the House of Representatives rather perfunctorily debated the matter of issuing an invitation, there were kind references to Finnish-Americans and Finnish contributions to America's past, but the ultimate argument for the invitation was that Finland should be rewarded for paying

her financial obligations to the United States.⁶⁶ As suggested, legitimacy for Finnish-Americans came largely as a result of environmental change and improvement in their education, occupations, and income. With an increase in their standard of living, Finns broke the barriers of identification with the lower class and advanced into middle-class respectability. In so saying, there is no criticism of nationalist historical writers intended. One reason they failed to have broad positive impact was the difficulty they had in getting their message to large numbers of Americans or, more especially, to influential Americans. The nationalist literature had to be written in English, or translated from Finnish, and then distributed widely in order to reach a wide audience. This simply did not happen. In most cases, the nationalists were only preaching to the converts.⁶⁷

This leads to the second major point to be made about nationalist history. It apparently did hasten the Americanization of the Finns, although the extent is difficult to determine. They came to feel more entitled to acceptance as Americans on the basis of the histories of Morton and the Delaware Finns. A valuable link was established between the rootless "new" immigrants and the stable colonists of the past. The history of the United States became more personal to the immigrants, and they developed greater emotional proximity to it. In the process, they also became more familiar with the political symbols and processes of America, and, thereby, were more thoroughly socialized into the political system.⁶⁸

Today, Finnish-Americans are under no pressure to assert that they are "one-hundred-percent Americans." By implication, this means that they have no further need for past techniques for claiming and defending their legitimacy as a national group in America. It may be appropriate, therefore, to re-examine the historical literature of the Finnish-American nationalists, to explore its assumptions, its

approach, its content. Since so much of it embraces the role of the Delaware Finns as colonizers and John Morton as a revolutionary patriot, the Bicentennial Anniversary of the United States offers an opportune time for such a review. This article suggests that a re-examination may be far more revealing of the period *during* which the nationalists were writing than the period *about* which they were writing. If so, perhaps new value can be found in their work.⁶⁹

SOURCES

1. Helmi Warren, "Onko Amerikalaistuttamistyö tarpeellista rauhan aikana?" *Koti-Home*, March, 1922, p. 25.
2. Carl E. Waisanen, "The Social Problems of the Finns in America," in Ralph J. Jalakanen (ed.), *The Finns in North America: A Social Symposium*, East Lansing: Michigan State University Press, p. 203. An almost identical description is found in Pauli Opas, "The Image of Finland and Finns in the Minds of Americans," *The Michigan Academician*, III:3 (Winter, 1971), p. 14.
3. Matti Herneshuhta, first scribe of the Amerikan. Suomalainen Työväenliitto, reported that when he began correspondence with the American Socialist Party in 1904 concerning possible affiliation, he had to rely on the translating services of a police clerk in Duluth by the name of Gustaf Lahti. Other police officials frequently looked on with amusement as their fellow officer and the socialist sought to clarify matters to the satisfaction of the ASP. See Elis Sulkanen, *Amerikan Suomalaisen Työväenliikkeen Historia*, Fitchburg, Mass.: Raivaajan Kirjapaino, 1951, p. 81.
4. Eugene Van Cleef, *The Finns in America*, Duluth: The Finnish Daily Publishing Co., 1918, pp. 2-3.
5. For a description of the Finnish immigrant "associative spirit" in America, see A. William Høglund, *Finnish Immigrants in America*,

- 1880-1920, Madison: University of Wisconsin Press, 1960, pp. 37-58. Also see Sulkanen, pp. 40-51.
6. Reino Kero, "Suomenruotsalaisten vaiheita Amerikassa" (A review of Anders Myhrman, *Finlandsvenskar in Amerika* Helsinki: Svenska Litteratursällskapet i Finland, 1972), *Historiallinen Aikakauslehti*, 3 (1974), p. 258.
 7. A laudatory description of early anti-socialist activity, including a copy of an anti-socialist resolution passed in Hancock, Michigan, in 1908 may be found in *Amerikan suomalaisten taistelu sosialisteja vastaan*, Hämeenlinna: Hämeenlinnan Uusi Kirjapaino, 1908. Also see Salomon Ilmonen, *Amerikan Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino*, 1930, pp. 182-184.
 8. A brief, generally favorable history and assessment of the anti-socialist leagues is found in Ilmonen, pp. 186-187.
 9. Sulkanen, pp. 217-223, discusses the ideological basis of socialist opposition to the War.
 10. The Lincoln Loyalty League was organized on November 11, 1917, in Duluth "to educate its members to become aware of civil rights and responsibilities and to foster fidelity to the United States." (*Siirtokansan Kalenteri*, 1919, p. iii.)
 11. On July 6, 1918, a pledge of loyalty was sent to President Woodrow Wilson by participants in the Seventh Annual Musical and Temperance Festival gathered in Warren, Ohio. The pledge is in *The Finland Sentinel*, 1:2 (August 1, 1918), pp. 57-58.
 12. Warren, p. 25. Also see Ilmonen, II, pp. 6-10.
 13. Amandus Johnson, *The Swedish Settlements on the Delaware*, I, New York: D. Appleton & Co., 1911, pp. 31-32.
 14. *Ibid.*, p. 147. For a description of slash-and-burn agriculture, see *Ibid.*, II, pp. 527-529.
 15. *Ibid.*, I, pp. 148-150 and 238-239.
 16. John Wuorinen, *The Finns on the Delaware, 1638-1655*, New York: AMS Press, Inc., 1966, pp. 22, 131-135, and 156.
 17. Johnson, II, p. 670.
 18. Peter Kalm, *Travels in North America* (New Edition), II, New York: Dover Publications, Inc., 1966, p. 717.
 19. Wuorinen, p. 118
 20. Like all traditions, the tradition that Morton was a descendant of Delaware Finns is difficult to trace. Ilmonen reported in 1937 that "a conception that John Morton was of Finnish ancestry had persisted much like a tradition for fifty years." (Salomon Ilmonen, *John Morton*, Hancock: Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino, 1937, p. 36.) Ilmonen does not specifically locate the source of the tradition, but writes that a book of essays by the noted Finnish historian Yrjö Koskinen "singles out the signer of the American Declaration of Independence as a possible descendant of Murtonen who migrated into Delaware from Sweden." (*Ibid.*) However, an examination of the Koskinen book by this writer failed to produce the reference. (Yrjö Koskinen, *Opiksi ja buviksi. Lukemisia Suomen perheille*, I, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapaino, 1863.)
 21. Some biographical entries assert that Morton is of Swedish ancestry. See, for example, M. Atherton Leach, "John Morton," *The American Scandinavian Review*, III:4 (July-August, 1915), pp. 226-232; Adolph B. Benson, "John Morton," *Dictionary of American Biography*, XIII, New York: Charles Scribner's Sons, 1934, p. 256-257, and "John Morton," *Webster's Biographical Dictionary* (First Edition) Springfield: Mass.: G. & C. Merriam Co., 1951, p. 1060. Since it is not the purpose of this article to resolve the problem of Morton's national ancestry, the matter will be treated as briefly as possible. There is apparently no disagreement as to Morton's ancestry being traceable to New Sweden. The question is whether his great-grandfather was a Swede, Morten Mortenson (Morton Mortonson), who came with the Tenth Swedish Expedition in 1654

- (Benson, p. 256 and Leach, p. 226), or whether he was a Finn, Martti Marttinen (Marten Martens son), who had lived in Sweden and later immigrated from there to New Sweden in 1641. (Ilmonen, *John Morton*, pp. 36-41) It may be of interest to persons wishing to pursue this tangle that Johnson provides a "List of Officers, Solidiers, Servants and Freemen in the Colony, 1654-1655," in which are found the names of Mårtinsson (Martensson) Glasare, Mårten (Morten) and Mortens son, Morten (Mårten Mårtinsson), both freemen. (Johnson, II, p. 721) As the reader can readily see, much of the confusion relating to Morton's ancestry results from the similarity of names of the two alleged great-grandfathers, both of which appear to have a number of variations in spelling.
22. There are some apparent errors in the biographical information furnished by Ilmonen. For instance, he has Morton elected to the Pennsylvania Provincial Assembly beginning in 1764 (rather than 1756), and has him appointed Chief Justice of the Pennsylvania Supreme Court of Appeals (rather than Associate Justice). (Ilmonen, *John Morton*, p. 29)
 23. The loss of ethnicity and nationality by the Delaware Finns is sometimes used by Finnish-American nationalists writers as a warning for 20th century Finnish immigrants. In his novel on the Delaware Finns at the time of the American Revolutionary War, O. E. Djerf has fictional characters urge Finns against loss of language and name changes. (O. E. Djerf, *Ensimmäiset suomalaiset Amerikassa*, Astabula, Ohio: Amerikan Sanomat, n.d., pp. 6-7 and 38-39) An even stronger attack on name changes comes from Akseli Rauanheimo (who, incidentally, changed his own last name from the Swedish Järnefelt to Rauanheimo). Rauanheimo writes, "Finns still have the very bad habit of changing their names on this continent. And thus they disappear into the great unknown as early as the next generation. Their descendants might even become President of the United States, and yet posterity would never be aware that the Finnish race had been capable of giving birth to such a person on this soil." (Akseli Rauanheimo, "Sananen suomalaisen sukututkimuksen merkityksestä Amerikassa," in Salomon Ilmonen, *Amerikan suomalaisten historia*, I, Hancock: Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino, 1919, p. 10.)
 24. Salomon Ilmonen, *Amerikan ensimmäiset suomalaiset eli Delawaren siirtokunnan historia*, Hancock: Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino, 1916, p. 3.
 25. Rauanheimo, p. 9.
 26. *Ibid.*
 27. *Ibid.*, pp. 8-10.
 28. Ilmonen describes how he became interested in the Marttinen line and where that interest led in Ilmonen, *John Morton*, pp. 36-41. Compare with Ilmonen, *Amerikan suomalaisten historia*, I, pp. 36-38, and with Akseli Rauanheimo, "Rautalammin lahja Amerikalalle," *Kansanvalistusseuran Kalenteri*, 41 (1921), pp. 32-40.
 29. Ilmonen, *John Morton*, p. 24.
 30. Djerf, p. 5.
 31. Ilmonen, *John Morton*, p. 24.
 32. *Ibid.*
 33. Rauanheimo, "Sananen suomalaisen sukututkimuksen merkityksestä Amerikassa," p. 10.
 34. Høglund describes the importance of the Delaware Finns to their Finnish successors in America in his book. See Høglund, pp. 145-146.
 35. Contemporary reference to Delaware Finns in letters, reports, journals, etc., are cited in Corinne L. Olli, *References to the Finns in Delaware in Seventeenth Century Records*, Brooklyn: New Yorkin Uutiset, 1937. While these selected narratives are generally laudatory in tone, they seldom refer specifically to the Finns, but nearly always include collective references to the Swedes and Finns and often to other national groups as well.
 36. Stereotyping of Finns in America by others has been common. For illustrations, see Opas, pp. 13-22, and Richard M. Dorson,

- Bood-Stoppers and Bear Walkers*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1952, pp. 123-149. One of the most persistent stereotypes is Finnish propensity for witchcraft. This stereotype apparently existed in the Delaware colony (Johnson, II, pp. 544-545) as well as in the Upper Peninsula of Michigan some three centuries later (Dorson, pp. 131-143).
37. Rauanheimo's novel was published in both Finnish and English. See Akseli Järnefelt-Rauanheimo, *Uuteen maailmaan. Romaani Pennsylvanian ensimmäisistä uutisasukkaista*, Porvoo: WSOY, 1921, and Akseli Järnefelt-Rauanheimo, *Before William Penn. The Story of the First Settlers in Pennsylvania*, Philadelphia: Dorrance and Company, 1929. The same superior qualities are attributed to Delaware Finns in E. A. Louhi, *The Delaware Finns*, New York: The Humanity Press Publishers, 1925, pp. 43-44, 233, and 172-173.
 38. The major villain in Djerf's novel is a malevolent British officer, in Rauanheimo's novel a cruel Swedish renegade.
 39. Järnefelt-Rauanheimo, *Before William Penn*, p. 252.
 40. *Ibid.*, p. 232.
 41. Djerf, p. 7.
 42. *Ibid.*, passim.
 43. Ilmonen, *John Morton*, p. 21.
 44. *Ibid.*, p. 23.
 45. *Ibid.*, pp. 32-33.
 46. Wuorinen, p. 112.
 47. *Ibid.*, p. 113.
 48. *Ibid.*
 49. *Ibid.*, pp. 117-118.
 50. *Ibid.*, p. 118.
 51. Louhi, p. 44. Louhi, while a nationalist historian, does not have the confidence of Ilmonen, who criticizes him for borrowing too heavily from him and Johnson. Ilmonen also has his suspicions about the origin of the Louhi book. (Ilmonen, *Amerikan Suomalaisen Sivistyshistoria*, II, p. 124.)
 52. Ilmonen, *John Morton*, p. 3.
 53. *Ibid.*, p. 4.
 54. *Ibid.*, pp. 5-6.
 55. Rauanheimo, "Rautalammin lahja Amerikal-le," p. 40.
 56. Djerf, p. 41. Benson reports that Morton was offered the colonelcy of a volunteer corps in Pennsylvania after the battle of Lexington, but that he declined because of other duties. (Benson, p. 257.)
 57. Djerf, pp. 45-46.
 58. Ilmonen, *John Morton*, p. 23.
 59. Leach, p. 232.
 60. Ilmonen, *John Morton*, p. 23.
 61. *Ibid.*, pp. 23-24.
 62. *Ibid.*, p. 32.
 63. Rauanheimo, "Rautalammin lahja Amerikal-le," p. 37.
 64. *Ibid.*, p. 40.
 65. *Ibid.*
 66. "Three-Hundredth Anniversary of First Settlement in Delaware River Valley," *Congressional Record*, August 21, 1937, pp. 12309-12312, in Wuorinen, pp. 140-142 and 147-150.

67. It is impossible to know just how many Finnish-Americans were reading the works of the nationalist historical writers, but Ilmonen suggests that Rauanheimo's novel was a popular as well as a critical success. He reports that 1,500 copies were bought from the Finnish publisher and sold by Hancock's Finnish Lutheran Book Concern alone. (Ilmonen, *Amerikan Suomalaisten Sivistyshistoria*, II, pp. 123-124.)

68. The Americanization of Finnish immigrants has been a subject of some interest to Finnish-

American writers. A sample of such writing includes Clemens Niemi, *Americanization of the Finnish People In Houghton County*, Duluth: The Daily Publishing Co., 1921; John Wargelin, *The Americanization of the Finns*, Hancock: The Finnish Lutheran Book Concern, 1924; "Lukijalle," *Siirtokansan Kalenteri*, 1919, pp. 7-8, as well as Warren, pp. 25-27.

69. A short critique of Ilmonen's work is found in Høglund, p. 145.

SIIRTOLAISENA AMERIKKAAN

Neljän amerikansuomalaisen kokemuksia ja vaiheita siirtolaistaipaleelta

Emma Wirkkala ja William Enatti tulivat Amerikkaan omia teitään varhain 1900-luvulla. He tapasivat toisensa Yhdysvalloissa, menivät avioliittoon Douglasissa Alaskassa, joka silloin oli USAn territorio.

Emma oli syntynyt Kaustisten Köyhälläjoella Suomessa, Antti ja Mariaana (Kolabäck) Pesolan vanhimpana tyttärenä. Koska hän oli vanhin tyttäristä, hän joutui jo varhain ottamaan osaa perheen päivittäisiin askareisiin, hoitamaan karjaa, lypsämään, noutamaan vettä pitkän matkan päässä sijaitsevasta kaivosta, auttamaan ruoanlaitossa ja hoitamaan veljiään ja sisariaan. Lapsia syntyi perheeseen melko tiheään; pari kolme kuoli tuberkuloosiin, joka siihen aikaan oli tuhoisa sairaus lasten keskuudessa. Koulunkäyntiin ei Emmalla ollut mahdollisuuksia, koska hänen täytyi olla kotona auttamassa äitiä. Usein Emma katseli kyynelsilmin, kun naapurien lapset menivät kouluun.

Kun Emma oli 16-vuotias, perhe muutti Klumpin taloon Kaustiselle. Kaustisen luterilaisessa kirkossa Emma pääsi myös ripille. Kirkkokuorossa hän lauloi alttoa tai sopraanoa. Läheisyydessä ei ollut montakaan hänen ikäistään, niinpä Emma usein kävi salaa vierailulla ystäviensä luona. Antti ja Mariaana Pesola, myöh. Wirkkala uuden kotipaikkansa mukaan, olivat rakastavia mutta hyvin ankaria kasvattajia. He vaativat ehdotonta tottelevaisuutta kahdeksalta lapseltaan. Ajat olivat perheelle kovia, maatila velkainen ja sato niukkaa useina vuosina peräkkäin. Emma muisti, miten usein hän söi leipää, joka oli tehty jäätyneistä rukiista. Leipomiseen käytettiin kuorittua maitoa, sillä kerma vietiin meijeriin, jolloin

siitä saatiin rahaa. Monta kertaa mentiin nukkumaan nälkäisinä. Perheen rahatulojen kartuttamiseksi Antti Wirkkala apunaan kolme poikaa ja Emma kokosi läheisestä metsästä tervaspuita, joista poltettu terva myytiin.

Vuosina 1902 ja 1904 vanhemmat veljet Jalmari ja Oskari lähtivät Amerikkaan. Emmalle jäi entistä enemmän työtä, koska hän oli vanhin kotona olevista lapsista. Hän auttoi äitiä kankaankudonnassa ja vaatteiden valmistuksessa, siinä sivussa oli katsottava myös pienempien lasten perään. Elämä oli masentavan surkeaa, ei näyttänyt olevan mitään tulevaisuutta. Sadoittain nuoria lähti "Luvattuun maahan", Amerikkaan. 23-vuotiaana oli Emmakin saanut säästetyksi veljiensä Amerikasta lähettämiä rahoja niin paljon, että saattoi myös lähteä kotoa. Kauniina kevätaamuna, toukokuun 5. päivänä 1906, isä ajoi Emman vastahakoisesti Kokkolan rautatieasemalle. Mutta siellä tuli eteen ongelma: Emmalla ei ollutkaan Amerikan viranomaisten vaatimaa 10 dollarin mairinnousurahaa. Isä ehdotti heti toiveikkaasti, että Emman olisi parasta palata kotiin. Mutta Emman päättäväisyys nousi esiin: hän meni kotikylästä olevan kahden vanhemman miehen luo, jotka olivat jo toistamiseen menossa Amerikkaan. Hän pyysi miehiltä lainaksi rahaa ja antoi veljiensä osoitteen Amerikassa siltä varalta, ettei itse voisi maksaa rahaa takaisin. Mutta kun isä näki, miten lujasti Emma oli päättänyt lähteä Amerikkaan, hän antoi - tosin vastahakoisesti - tytölle tarvittavan rahan. Ja niin Emma pääsi lähtemään.

Juna toi lähtijät Hankoon, jossa he siirtyivät laivaan. Laivassa heidät sijoitet-

tiin pieneen hyttiin, jossa oli kahdeksan vuodetta kummallakin sivulla. Matka Liverpooliin Englantiin kesti neljä päivää. Emma oli suurimman osan ajasta merikipeänä merenkäynnin ja ahtaassa hytissä vallitsevan hajun takia. Kun laiva saapui Liverpooliin, Emmen polvet olivat ruoan puutteen ja merisairauden takia niin heikot, että hän tuskin kykeni kävelemään. Junalla matkustajat vietiin Liverpoolista Southamptoniin, jossa siirtolaiset siirtyivät Amerikkaan menevään laivaan. Nyt syntyi jälleen ongelma: Emma, yhdessä kolmen muun nuoren naisen kanssa huomasi tulleen sijoitetuksi laivan keulaosastoon. Siinä olevat nukkumapaikat oli erotettu toisistaan vain kolme jalkaa pitkällä väli- laudoilla, ja sinne oli sijoitettu sekä miehiä että naisia. Hiljaa kenenkään huomaamatta he myöhään illalla siirsivät matkalaukkunsa pois keulaosastosta. Laiva saapui viimein New Yorkin satamaan. Kuuluisa Vapauden Patsas tervehti matkustajia. Mutta Emmalla oli jälleen ongelmia Ellis-saarella. Hän oli pannut silmiinsä lääketippoja luullen silmiensä siten kirkastuvan niin etteivät terveystarkastajat käännä häntä takaisin. Mutta silmätipat päinvastoin sumensivat hänen silmiään, ja hän oli jäykkänä pelosta ajatellessaan, ettei ehkä läpäisekään tarkastusta. Siirtolaisia ohjailtiin kuin karjaa toisen tarkastajan luota toiselle. Viimeinkin Emmalla oli kolmen dollarin ruokapakkaus hallussaan ja leima rinnassaan, ohjeet ja osoitteet, minne hänen piti mennä. Tämä oli kaikki, mitä hänellä oli jatkaakseen matkaansa Luvatussa maassa, Amerikassa, Red Lodge'iin Montanaan vuonna 1906.

Chicagossa Emmen piti vaihtaa junaan, odotusaikaa oli 12 tuntia. Samat vanhemmat miehet, jotka hän oli nähnyt Kokkolassa, odottivat myöskin. Miehet ehdottivat, että he veisivät Emmen katselemaan Chicagoa, mutta viranomaiset eivät sitä sallineet, joten Emma vietti kaksitoista ikävää, pitkästyttävää tuntia vetoisessa, kylmässä odotushuoneessa. Länteen menevässä junassa Emma joutui istumaan kovalla puupenkillä ja syömään eväitään ruokapaketis-

taan, jonka oli ostanut Ellis - saarella. Häntä oli varoitettu nousemasta junasta, koska hän ei ymmärtänyt kehotushuutoa: "All Aboard!" Matkan alussa junaan tuli myyjiä, jotka kaupustelivat suklaata. Tämä koetteli hänen vähäisiä rahavarojaan eikä myöskään erikoisesti lisännyt hänen ruokavarojaan. Matkan lopulla ei ollut enää kaupustelijoitakaan. Emma oli nälissään. Hän havaitsi junassa nuoren miehen, joka oli Suomesta samalta seudulta kuin hänkin, mutta kumpikin olivat niin ujoja, että kärsivät pitkän matkan surkeuden ja ikävystymisen itsekseen sanomatta sanaakaan toisilleen. Erehdyksessä nämä nuoret matkalaiset vietiin ohi määränpään. Emma huomasi lopulta, että he olivat tulleet Seatleen sen sijaan, että olisivat jääneet Montanaan.

Hän kertoi tulleen sijoitetuksi hyvin uudenaikaiseen, puhtaaseen junaan, jossa oli valkoiset käsinojat. Näin hän tuli takaisin Montanaan, josta hänen oli mentävä Red Lodge'iin Laurel'in kautta. Ystävällinen herrasmies tervehti Emmaa kysyen, oliko hän Suomesta. Mies oli pannut merkille Emmen päässä olevan huivin, se oli tyypillinen suomalaishuivi, samoin kotitekoiset vaatteet ja matkalaukku. Emma myönsi olevansa Suomesta. Herrasmies pyysi Emmaa kahville. Emma tokaisi: "Minä haluan muutakin kuin kahvia, minä olen nälkäinen!" Mies tilasi hänelle omenapiirakkaa. Tämä oli Emmen ensimmäinen tunne siitä, että hän oli tervetullut Amerikkaan. — Pian tulikin juna, jolla hän pääsi Red Lodge'iin. Siellä häntä oli vastassa veljen vaimo, joka oli ollut asemalla kolme päivää yhteen menoon ihmetellen, miksei Emmaa kuulunut.

Seuraavat neljä vuotta Emma vietti opettellen hiukan englantia ja työskennellen tiskarina, keittäjänä ja hotelliapulaisena. Hän piti viimeksi mainitusta työstä, koska oli luonteeltaan hyvin itsenäinen eikä tahtonut työskennellä "hienoston" palvelijana.

Montanassa olovuosinaan Emma muutti Red Lodgesta Butteen, Lewistowniin,

Livingstoniin ja takaisin Red Lodgeen. Hän työskenteli myös "Poikatalossa" (poikamieshotellissa), josta kaivoksissa työskentelevät miehet vuokrasivat huoneen ja palkkasivat oman keittäjänsä. Mutta Emma ei pitänyt miesten likaisten vaatteiden pesemisestä työvuorojen vaihtuessa eikä hän pitänyt myöskään 10-12 tunnin työpäivistä, jotka kestivät aamuhämärästä ilta-myöhään. Hän vaihteli paikkoja alituisen etsien parempaa palkkaa ja parempia työaikoja. Lopulta hän joutui Seattleen Washingtonin valtioon v. 1910.

Seattle osoittautui miellyttäväksi kaupungiksi. Emma viipyi siellä vuoden. Hän sai paikan "Dealer Hotellissa" apulaisena. Hän sai uusia ystäviä ja nautti elämästä ulkoillen ja käyden tansseissa Woodland Parkissa. Hän sai nyt palkkaa 10 dollaria viikossa ja siitä säästetyksi jonkin verran. Kerran tansseissa ollessaan Emma kuuli erään naisen sanovan, että hän lähtee Alaskaan. Emma kiinnostui heti asiasta ja kysyi: "Kuka lähtee Alaskaan? Haluaisiko hän seuraa?" Eikä kestänyt kauaa, kun Hilda ja Emma olivat tehneet matkasuunnitelman; he lähtivät viikon sisällä.

Matka Douglassiin ja Juneau'ın Alaskaan kesti 3-4 päivää S.S. Alamedalla. Kun laiva ankkuroi Juneaun laituriin, Emma huomasi nuoren miehen laiturin päässä ja oli juuri sanomaisillaan Hildalle: "Tuo mies näyttää samanlaiselta kuin minun Antti-isäni." Samassa Hilda sanoi: "Tuo on minun sulhaseni William Enatti, me kasvoimme yhdessä linattijärvellä."

Seuraavan viikon maanantaina työt saivat työpaikat, Hilda keittäjänä, Emma tarjoilijana ja tiskarina. Pienen kodikkaan ravintolan pitäjä oli iloisensa saadessaan sellaiset hyvät apulaiset ja kulki ympäri Juneautta levittämässä tietoa hallituksen palveluksessa oleville työläisille kehoittaen heitä tulemaan ruokalaansa, kun hän on nyt saanut niin erinomaisen keittäjän ja tiskarin. Pieni ravintola täyttyi asiakkaista aamusta iltaan.

Hilda kyllästyi ja ehdotti Emmalle: "Lähdetään pois! Tässä on liian paljon työ-

tä siihen palkkaan --- 15 dollaria kuukaudesta, asunto ja ruoka." Emma oli heti valmis. Tytöt pakkasivat tavaransa, pyysivät palkkansa ja marssivat kadulle katsomaan, lähtekö lautta-alusta Douglassiin, missä Hildan poikaystävä silloin asui ja työskenteli.

Hilda meni Douglassiin etsimään työtä ja ollakseen poikaystävänsä Billin läheisyydessä. Mutta nyt oltuaan jälleen Billin luona hän huomasi, ettei tämä ollut lähekkään niin romanttinen kuin hän oli tuntunut olevan kotona linattijärvellä. Hilda tapasi suurempia tavoittelevan miehen, Heikki Pärssisen. He menivät naimisiin ja lähtivät Alaskasta Minnesotaan ja Oregoniin, jossa asuivat. Heikki työskenteli välillä myös Grönlannissa. Heikki ja Hilda omistivat ravintoloita, hotelleja ja vuokratiloja. He elivät avioliitossa yli 50 vuotta ja heillä oli kolme poikaa.

Emma ja Bill Enatti taas olivat kuitenkin kuin luodut toisilleen. Heillä oli samat ihanteet, samanlainen päättäväisyys ja samanlainen luonteenlujuus kohtaamaan elämän kovuutta Alaskassa. Heidät vihittiin avioliittoon maaliskuun 13. päivänä 1913. He elivät niukoissa oloissa erottamatonta yhteiselämää 43 vuotta ja kasvattivat kaksi tytärtä Helven ja Sigridin. Hopeahääpäivänä eräs ystävä kysyi Billiltä, ottaisiko hän Emmen puolisoikseen kaiken sen jälkeen, mitä he olivat yhdessä kokeneet. Bill vastasi kujeen väike silmäkulmassa ja suu hymyssä: "Olisin kiroton hullu, mutta sen tekisin." Kun Emmalle esitettiin sama kysymys, hän iski nyrkkiä pöytään ja sanoi murteellisella englannilla: "Minä sanoisin EI." Kaikki tiedämme, ettei se ollut totta. Hänhän oli tullut toiselta puolelta maapalloa löytääkseen miehensä eikä katsonut toisiin miehiin, vaikka eli Billin jälkeen leskenä 13 vuotta.

William oli syntynyt Kuusamossa, Suomessa, toukokuun 9. päivänä 1886 Aleksin ja Kaisan (o.s. Kumpu) Aittakummun vanhimpana poikana. William oli innokas urheilija, rakasti hiihtoa ja kävi metsällä riistaa pyytämässä ja puita hakkaamassa isän-

sä kanssa. Nämä ominaisuudet joutuivat hänen myöhemmässä elämässään hyvään käyttöön. Perheen ruoka-aitta ei ollut koskaan tyhjänä. Metsästyksellä ja ansoilla William sai aina riittävästi ruokaa ja myös kipeästi tarvittua raha-ansiota. Metsä oli Williamin leikkikenttä myöhempinäkin vuosina.

William oli etevä koulussa, varsinkin laskennossa, lukemisessa ja puutöissä.

Perhe, jossa Williamin lisäksi oli kaksi veljeä ja kolme sisarta, muutti linattijärvelle Williamin ollessa murrosikäinen. Vanhemmat, Aleks ja Kaisa, olivat luterilaisen kirkon uskollisia jäseniä. He kasvattivat lapsensa hellyydellä ja rakkaudella.

Myöhemmin elämässään William usein luki suomalaista raamattua vapaa-aikoinaan ja keskusteli Jumalansanasta rakkaan Emman kanssa.

Vartuttuaan hieman vanhemmaksi William meni tukkitöihin ja toi kotiin palkka-ansionsa tervetulleena lisänä perheen niukkoihin tuloihin. Työskenneltyään täten 6-7 vuotta hänelle tarjoutui tilaisuus saada lippu ja passi Amerikkaan. William tarttui tilaisuuteen ja hiihti kotiin kertomaan vanhemmilleen päätöksestään lähteä Yhdysvaltoihin, kauas pois. Kiireesti hän kokosi tavaransa. Se oli surullinen sunnuntaiamu keväällä 1909, kun William hiihti kotoaan kohti uusia seikkailuja.

Matka Oulun rautatieasemalle kesti hiihtää 2-3 päivää. Matka suksilla ja junalla oli silloin tyyppillistä Suomesta lähteville siirtolaisille. Laivalla William matkusti ahtaassa keulaosastossa, jossa oli paljon makuupunkkia. Ruoka oli pääasiallisesti erilaisia soppia.

William tuli laivalla Quebeciin Kanadaan. Siitä hän matkusti junalla Hancockiin Michiganin valtioon USAssa saapuen perille keskipäivällä 17. heinäkuuta 1909. Hänen piti löytää ystävänsä vanhempien farmi, juuri sen ystävän, jolta hän oli ostanut matkalippunsa.

Pitkän matkan viimeinen osa oli tehtävä jalkaisin. Monta mailia kuumaa, tomuaa tietä, mutkasta mutkaan. Hänen viimein

saavuttuaan farmitaloon ystävän serkku saavuttuaan farmitaloon ystävän serkku tervehti häntä ystävällisesti. William oli pölyn peittämä, pitkä tukka oli kampaa-maton; hän ei lainkaan muistuttanut sel-laista nuorta sukulaismiestä, jota oli odotettu. Mutta sauna pantiin heti lämpiämään matkamiestä varten ja ruokaa kannettiin pöytään. Sitten Williamille osoitettiin nuk-kumapaikka. Hän oli uupunut pitkästä matkasta ja nukkui yhteen menoon 24 tuntia.

William työskenteli vuoden Michiganissa kuparikaivoksessa, mutta työ ei häntä miellyttänyt. Hän muisti kasvinystävänsä Hildaa ja päätti avioitua ja asettua paikoil-leen, ennen kuin tulee liian vanhaksi. William suunnistautui Juneauun Alaskaan, missä hän oli kuullut olevan työtä tarjolla ja makset-tavan parempaa palkkaa.

Saavuttuaan Juneauun William sai työtä Douglasin Redi-Boullion kaivoksessa. Hän kirjoitti Hildalle Suomeen ja lähetti lipun, jotta tyttö tulisi Alaskaan. Hilda oli iloisesti yllättynyt tarjouksesta ja hyväksyi mie-lihyvin ehdotuksen. Menomatallaan Alas-kaan pysähtyessään Seattlessa Washingtonin valtiossa hän tapasi Emman, jolloin he päättivät mennä yhdessä Alaskaan.

Hilda Pärssinen nukkui ikiuneensa hel-mikuussa 1976, vanhimpana näistä neljäs-tä, jotka ovat olleet osaltaan lisäämässä suomalaissiirtolaisten lukua Amerikassa en-nen nykyisiä sukupolvina.

TUTKIMUS- YHTEYDET

Hans R. Wasastjerna
VTM, Helsingin Yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta

SYDÄMEN ÄÄNI JA VELVOLLISUUS

Tutkijoiden mielenkiinto amerikansuomalaisia kohtaan on huomattavasti lisääntynyt viime vuosien aikana. Sen jälkeen kun itse olin kokoamassa aineistoa kirjoittamaan Minnesotan Suomalaisten Historiaa varten, ovat monet paikallishistoriat nähneet päivänvalon. Sekä Suomessa että Yhdysvalloissa on siirtolaisten lähdön syitä, matkan tekoa ja perille asettumista tutkittu ansiokkaasti.

Myös amerikansuomalaisten poliittisia asenteita on jonkin verran kartoitettu. Varsinkin heidän osallistumisensa työväenliikkeeseen ja ammattijärjestötoimintaan on saanut useita tutkijoita liikkeelle.

Sen sijaan en ole toistaiseksi kuullut kenenkään selvittelevän kysymystä niistä keinoista, joita amerikansuomalaiset ovat käyttäneet yrittäessään toimia uudessa elinympäristössään entisen kotimaansa hyväksi. (Mikäli olen väärässä, olisin hyvin kiitollinen kaikista asiaan liittyvistä yksityiskohdista)

Helsingin Yliopiston Valtiotieteellinen Tiedekunta on aikoja sitten vahvistanut tätä koskevan tutkimussuunnitelmani. Valittavasti kiireiset työvuodet ovat estäneet toistaiseksi tutkimuksen julkisuuteen saattamisen. Vasta nyt on minulle tarjoutunut tilaisuus täyspainoisesti paneutua asiaan.

Kysymystä pintapuolisesti ajatellen tuntuisi siltä, että pienen kansansirpaleen mahdollisuudet vaikuttaa suurvallan asenteesiin pientä kotimaataan kohtaan eivät olisi maininnan ansaitsevia. Kun tuo kansansirpale lisäksi vielä on jakautunut yli koko laajan mantereen, tuntuu vaikealta uskoa, että heidän toiminnallaan olisi ollut mitään merkitystä.

Vaikka näin olisikin, kannattaisi selvittää, oliko amerikansuomalaisilla mitään osuutta siihen, että Yhdysvallat katkaisivat diplomaattiset suhteensa Suomeen mutta eivät Ison Britannian tapaan julistaneet sotaa. Uskon voivani esittää todisteita siitä, että amerikansuomalaiset painostusryhminä yrittivät ainakin estää avoimen sotatilan puhkeamisen entisen ja uuden kotimaansa välillä. Sekin seikka olisi jo historiassa muistiin merkitsemisen arvoinen, pienoinen osa Suomen poliittista historiaa.

Joukkosiirtolaisuuden alkamisesta on tullut kuluneeksi jo vuosisata. Se on niin pitkä aika, että siihen mahtuu useampia sellaisia poliittisen toiminnan kausia, jolloin maansa jättäneet ovat uudessa ympäristössään toimineet entisen kotimaansa asiassa.

Ensimmäinen huipentuma sattuu sortovuosiin ja varsinkin vuoteen 1899. Voisi

Suomi oli sotavuosina lukuisia kertoja pilapiirtäjienkin aiheena. Olisi mielenkiintoista selvittää tapaukset, joissa aiheen "isänä" on toiminut entisen kotimaansa hyvää tarkoittanut amerikansuomalainen.

jopa väittää, että amerikkalainen yleinen mielipide silloin ensi kerran sai todella tutustua Suomen kysymykseen. Amerikansuomalaisilla oli siinä mukana oma osuutensa, vähäinen mutta historiankirjoihin merkinnän ansaitseva.

Suomen itsenäistyminen ja uuden tasavallan tunnustaminen taas aiheutti Atlantin tuolla puolen voimakasta poliittista tunne-ailahtelua, joka useissa tapauksissa johti myöskin työhön sekä valkoisen että punaisen Suomen puolesta.

Oma ja ehkä kaikkein laajimman osansa tällaisesta tutkimuksesta muodostaa Suomen ja Neuvostoliiton välinen sota 1939-40. Vaikka jätettäisiinkin huomioon ottamatta se suuri materiaallinen apu, jota Amerikapaketit entiseen kotimaahan merkitsivät, oli se myös monenlaisen poliittisen toiminnan

aikaa. Presedentti Rooseveltin ja hänen läheisten avustajiensa mielenmuutokset ovat suoranaista seurausta yleisen mielipiteen ailahteluista. Sen muodostumisessa taas amerikansuomalaiset näyttelivät melkoista osaa. Tätä asiaa on jo tieteellisesti tutkittukin sekä Suomessa että Yhdysvalloissa. Ainoastaan amerikansuomalaisten osuus on jäänyt siinä mittaamatta.

Kaikkein antoisin ja samalla myös mielenkiintoisin on aika vuodesta 1941 sodan päättymiseen asti. Silloin voidaan sanoa, että amerikansuomalaisten sydän oli toisella puolella kuin mihinkä heidän velvollisuutensa Amerikan kansalaisina heidät pakotti. Pelkästään tästä aikakaudesta löytyy tapahtumaketjuja niin paljon, että suunnittelen lisenssiaattitutkimuksen jättämistä tiedekunnalle sellaisissa merkeissä.

‘THE MOVING FINGER WRITES —’

Olin itse 1950-luvun alkupuolella kaksi vuotta keräämässä sanomalehtiä, aikakausjulkaisuja, kirjoja ja asiapapereita jälkipolville säilytettäväksi. Valtaosan olen toimittanut edelleen Helsingin Yliopiston kirjastolle, Turun ja Jyväskylän yliopistoille sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle. Kun omat kokoelmani kattavat sen aukon, minkä sotavuodet huonoine postiyhteyksineen ja uponneine laivoineen aiheuttivat Suomen kokoelmissa, olen päässyt joka päiväisten amerikansuomalaisten sanomalehtien (pitkästi toistakymmentä erilaista) avulla kartoittamaan tilannetta. Sitä ovat täydentäneet lukuisat haastattelut ja poliittisissa merkeissä toimineitten yhdistysten ja painostusryhmien pöytäkirjat.

Suomen ja Yhdysvaltojen diplomaattisten suhteiden todellinen kehittyminen ja amerikankielisen sanomalehdistön asenne siihen ovat saaneet jäädä taustalle, muiden

tutkijoiden huoleksi. Olen itse ollut jopa mukana tukemassa erästä heistä, kauppätieteen maisteri Mangus Lembergiä, joka on ryhtynyt laatimaan valtiotieteellistä tutkielmaa Suomen ja Yhdysvaltojen diplomaattisuhteiden kehityksestä käyttäen lähinnä ministeri Hjalmar Procopén arkistoja pääasiallisena lähteenään.

Siirtolaisinstituutin johtaja Olavi Koi-vukangas on ystävällisesti pyytänyt minua panemaan paperille nämä muutamat rivit tämän hetkisistä tutkimussuunnitelmistani. Käytän kiittollisena tilaisuutta hyväkseni ja pyydän omasta puolestani kaikkia niitä tiedemiehiä sekä Suomessa että Yhdysvalloissa, jotka katsovat omien tutkimusaiheittensa sivuavan tätä edellä hahmoteltua tutkimuskenttää ottamaan minuun henkilökohtaisesti yhteyden. Osoitteeni on Paciuksentie 7, 02940 Espoo 94 ja puhelin 90 - 862676.

TIEDOTUKSIA

RUOTSIN SIIRTOLAISUUDEN SEMI-
NAARIIN 4. - 5.5. 1978 Turussa osallis-
tui 90 eri alojen edustajaa Suomesta ja
Ruotsista. Seminaarissa painotettiin sitä,
että nykyinen maastamuutto on nimen-
omaan työvoiman muuttoa. Lisäksi nykyi-
set maastamuuttajat ovat keskimäärin maal-
lemme raskaampi menetyks, koska heidän
joukossaan on enemmän ja pitemmälle
koulutettuja kuin aikaisemmin. Siirtolaisuus
merkitsee siis taloudellisten ja sosiaalisten
kehitysedellytysten heikkenemistä Suo-
messä.

Toisaalta Suomen olisi tehtävä kaikki
voitava Ruotsiin muuttavien siirtolaisten
aseman helpottamiseksi ja kannettava huolta
mm. ruotsinsuomalaisten koulutuskysymyk-
sistä ja sosiaalilääketieteellisistä ongelmista.
Eräs tämän hetken vaikea ongelma on
työttömyys, joka on kohdannut myös
Ruotsia. Siirtolainen joutuu yleensä kär-
simään työttömyydestä pahiten. Tällä het-
kellä Ruotsin työmarkkinoilla olevien suo-
malaisten työttömyysluvut ovat kolminker-
taiset ruotsalaisiin verrattuna.

Seminaariesitelmät ja siellä käydyt keskus-
telut julkaistaan Siirtolaisuusinstituutin suo-
menkielisessä julkaisusarjassa tämän syksyn
aikana. Ruotsinkielisenä materiaali julkaista-
neen Ruotsin työvoimaministeriön alaisen
asiantuntijaryhmän EIFOn julkaisusarjassa.

Kari Hietala

Muuttoliikeongelmat väestö- ja talouskonferenssissa

Espoon Dipolissa pidettiin 28.8. - 1.9.1978 kansainvälinen väestöntutkimusliiton (International Union for the Scientific Study of Population; lyhenne IUSSP) konferenssi. Teemana oli "taloudellinen ja väestöllinen muutos: näköaloja 1980-luvulle". Konferenssin 400 osanottajaa tulivat 58 eri maasta.

Siirtolaisuuteen ja muuttoliikkeeseen liittyviä kysymyksiä käsiteltiin lähinnä kolmessa erityisistunnossa, joiden teemana oli "siirtolaisuuden syyt ja teoriat", "siirtolaisuuden vaikutukset ja vaihtoehdot" sekä "muuttoliike maaseudulta kaupunkeihin".

Altti Majavan johtamassa erityisistunnossa siirtolaisuuden syistä ja teoriasta olivat esitelmöitsijöinä puheenjohtajan lisäksi Kari Hietala, Eskil Wadensjö ja Jaqdish Baghwati sekä kommentoijina Roger Böhning ja Gunther Beyer.

Istunnossa todettiin, että siirtolaisuudesta on jo nykyisin olemassa runsaasti tietoa. Tämän tiedon systematisointi teorioiden ja mallien muotoon olisi nyt paikallaan. Eräänä lähtökohtana voitaisiin käyttää sosiaali-indikaattoreihin liittyvää hyvinvointiteoriaa. Hyvin yleisten teorioiden rakentaminen saattaisi kuitenkin osoittautua vaikeaksi.

Siirtolaisuuden Suomesta Ruotsiin todettiin riippuvan tiettyä viivästysjakautumaa noudattaen voimakkaasti lähtömaan työllisyystilanteesta ja sen taustalla olevista rakenteellisista tekijöistä, aiemmasta syntyvyydestä ja elinkeinorakenteen muutoksesta. Rakenteellisten tekijöiden luoman muuttopaineen pienentyessä muuttoliike Ruotsiin tulee vähitellen pienentymään.

Lähtömaiden tulisi saada korvaus siirtolaisten mukana menettämästään henkisestä pääomasta. Kompensaatiokysymys voitaisiin ratkaista esimerkiksi siten, että lähtijöiltä perittäisiin erityinen veronluonteinen maksu tai siten, että tulomaa suoritettaisiin korvauksen lähtömaalle suoraan tai monenkeskisesti kansainvälisen organisaation välityksellä. Tulomaa voisi kerätä rahat mm. siirtolaisten maksamista veroista. Kompensaatiokysymyksiin liittyy kuitenkin monia ongelmia, joita on edelleen pohdittava.

Ranskalaisen Georges Tapinosin johtamassa erityisistunnossa siirtolaisuuden vaikutuksista ja vaihtoehdoista käsiteltiin uutta kansainvälistä työnjakoa, muuton eri tyyppejä, siirtolaisuuden hyvinvointiaspekteja sekä Länsi-Afrikkaa koskevaa case-tutkimusta.

Työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden todettiin huomattavasti pienentyneen öljykriisin jälkeen. Tavoitteena on nykyisin edistää kasvua sekä kehitysmaissa että kehittyneissä maissa ilman entisen laajuista työvoiman liikkuvuutta.

Uusi kansainvälinen taloudellinen järjestys luo puitteet tulevalle talouskehitykselle ja kansainväliselle työnjaolle, jotka puolestaan vaikuttavat myös siirtolaisuuteen. Kehittämisstrategiassa tulisi erityisesti ottaa huomioon korkeasti koulutetun työvoiman muuttoalttius kehitysmaista kehittyneisiin maihin. "Aivovuodolle" tulisi kehittää vastavoimia.

Siirtolaisuuden vaikutukset muodostavat hyvin monisäikeisen kerrannaisten vaikutusten ja vastaikutusten prosessin. Tämän prosessin edelleen analysointi olisi tärkeää.

Norjalaisen Just Faalandin johtamassa erityisistunnossa maaseudun muuttoliikkeestä tarkasteltiin maan sisäistä liikkuvuutta lähinnä kehitysmaiden näkökulmasta. Asiaa tarkasteltiin teoreettisten, yleistävien alustusten ja toisaalta Bangladeshissä ja Intiassa suoritettujen empiiristen tutkimusten valossa.

Bangladeshissä suoritettussa tutkimuksessa saatiin mm. tulos että muuttajat kuuluvat toisaalta ylimpään toisaalta alimpaan sosiaaliluokkaan. Tämän tulkittiin eräissä kommenttipuheenvuorossa vahvistavan Leen vedon ja työnnon teoriaa. Tämän mukaan muuttajat ovat toisaalta positiivisesti toisaalta negatiivisesti valikoituneita. Toisaalta kuitenkin Intiassa suoritettussa tutkimuksessa to-

dettiin aktiivisimpien muuttajien kuuluvan toiseksi ylimpään ja toiseksi alimpaan sosiaaliluokkaan. Köyhimmät eivät muuta koska heillä ei ole siihen varaa eikä tarvittavia tietoja. Rikkaimmat taas jäävät hoitamaan omaisuuttaan.

Konferenssin yleisistunnoissa käsiteltiin ihmiskunnan tulevaisuuteen liittyviä avainkysymyksiä. Luonnonvarojen riittävyttä tarkastelleet amerikkalaiset tutkijat olivat hyvin optimistisia. Ehtyvät luonnonvarat pystyttäisiin korvaamaan toisilla.

Taloustieteen Nobel-palkinnon saanut Wassily Leontief esitteli panos-tuotos-analyysiin perustuvaa maailmanmalliaan. Hänen mukaansa kasvu tulee vuoteen 2000 mennessä olemaan nopeata lähinnä vain luonnonvaroista rikkaissa kehitysmaissa. Väestön kasvu kehittyneissä maissa ei puolestaan hidasta kehitysmaiden taloudellista kasvua.

Konferenssissa pidetyt suomalaiset alustukset julkaistiin Suomen Väestötieteen Yhdistyksen julkaisusarjassa numerolla 4.

KIRJALLISUUS

TUTKIMUS SUURTEN JÄRVIEN AMERIKANSUOMALAISISTA

John I. Kolehmainen: From Lake Erie's Shores to the Mahoning and Monongahela Valleys, A History of the Finns in Ohio, Western Pennsylvania and West Virginia. New York Mills, Minn. 1977, sivuja 355, 56 valokuvaa.

Arvostettu amerikansuomalainen toisen polven historioitsija professori John I. Kolehmainen on tutkimustöidensä pitkään sarjaan liittänyt uusimpana saavutuksenaan teoksen Yhdysvaltain kolmen osavaltion, Ohion, läntisen Pennsylvanian ja Länsi-Virginian alueelle muuttaneista suomalaissiirtolaisista. Teoksen runkona on ollut hänen aikanaan (v:ltä 1937) urauurtava väitöskirjansa, joka käsittelee Ohion suomalaisasutusta ja joka silloin ilmestyessään oli jäänyt painattamatta.

Prof. Kolehmainen ei ole tyytynyt pelkästään luetteloimaan mainittujen kolmen osavaltion suomalaisen siirtolaisuushistorian tosiasioita, vaan hän on liittänyt ne Yhdysvaltain sisäisen historian tärkeimmän ilmiön, lännen asutusvaltauksen yhteyteen ja yhdeksi sen osatapahtumaksi. Silloin kun Ohion, läntisen Pennsylvanian ja Länsi-Virginian suomalaissiirtolaisuus tuli todella näihin kuvioihin mukaan, eli 1860-luvulta lähtien, oli valtauksen eturintama mantereella edennyt ohj tämän alueen kauas länteen, osin aina Tyynellemerelle saakka. Elettiin Yhdysvaltain sisällissodan jälkeistä aikaa, jolloin nämä kolme osavaltiota muodostivat eräänlaisen väliaseaman, missä yhteyksiä länteen oltiin parhaillaan rakentamassa. Tapahtumisen painopiste Suurten Järvien alueella oli erityisesti Erijärven etelärannikolla.

Tätä problematiikkaa kuvaa teoksen hieman monimutkainen otsikko: Erijärven rannoilla Mahoningin ja Monongahelan laaksoihin Alleghanyvuoristossa. Sen sisältämä määrittely ei ole pelkästään kirjallinen ilmaus, vaan se kuvaa suoma-

laisten todellista muuttoliikettä rantavyöhykkeeltä sisämaahan, kuten prof. Kolehmainen toteaa (s. 72). Yksityiskohtaisesti hän seuraa suomalaisasutuksen etenemistä, leviämistä ja juurtumista alueelle alkaen siitä, kun ilmajokelainen Aksel Sjöberg perheineen saapui vuonna 1868 Titusvilleen Pennsylvaniassa ja kutsui kirjeitse sinne pari ystäväänsä Isostakyröstä New York Central Railroad -rautatieyhtiön palvelukseen. Näiden houkutusten vetäminä saapui kymmeniä suomalaisia käsittäviä joukkoja eli jengejä Erijärven rannoille, mistä osa jatkoi aina Astoriaan Oregonissa, pääosa Minnesotaan ja Michiganiin. Alkuaikoina tulokkaat olivat työolosuhteista johtuen varsin liikkuvia, mutta vähitellen asutus alkoi vakiintua. Keskuksena oli Ashtabula Harbor Erijärven rannalla. Ratatyömaiden ohella laivatelakat, satamat, kaivokset, louhokset ja metsätyömaat antoivat suomalaissiirtolaisille toimeentulon.

Suomalaisasutuksen tiheessä ja vakiintuessa kasvoivat sikäläisten amerikansuomalaisten yhteistoimintamuodot ja seuralliset harrastukset. Osaksi tilastotietoihin, osaksi ajan sanomalehtimateriaaliin ja osaksi omiin kokemuksiin ja havaintoihin perustuen prof. Kolehmainen, joka itse on syntynyt Ohiossa suomalaissiirtolaisten lapsena, antaa eloisan ja persoonallisella tyyllillä kirjoitetun kuvauksen heidän perhe-elämästään, seuratoiminnastaan ja laajemmista aatteellisista, kulttuuri-, talous-, ja sosiaalisista sekä poliittisista järjestöistään.

Onpa prof. Kolehmainen tavannut Pennsylvanian länsiosasta, Lawrence kauntista, varhaisimman Delaware-siirtolaisuuden jälkiä 1600-luvulta (s. 66). Kauntissa eli vielä 1900 - luvun alkupuoliskolla puolisenkymmentä jo täysin nimiltäänkin amerikkalaistunutta henkilöä, jotka olivat säilyttäneet perimätietona muiston suomalaisista alkujuuristaan ja tiettyjä ammatillisia

erikoispiirteitä, jotka tätä samaa seikkaa tukevat.

Lukuisat prof. Kolehmaisen kuvaamat piirteet alueen amerikansuomalaisten elämästä osoittavat sitä omaleimaisuutta, minkä he ovat synnyinmaansa perintönä säilyttäneet ja sitä vaalivat uudella mantereella ja vieraisa oloissa eläessään. Yhtenä valovoimaisimpana esimerkkinä on mainittava kirjailija Kalle Potti, jonka teos Iloinen Harbori kuvaa amerikansuomalaisten raisua elämää Ashtabula Harborissa vuoden 1920 tienoilla.

Tietoisuus suomalaisesta syntyperästä ja sen merkityksestä amerikansuomalaisille ei rajoitu yksinomaan nostalgiseen muistoon alkujuurista, vaan se on elävää todellisuutta. Siten rengas umpeutuu siihen monipuoliseen yhteistoimintaan ja niihin moninaisiin yhteyksiin, joita muiden ohella keskilämmen amerikansuomalaisilla on synnyin-

maahansa. Tästä on prof. Kolehmaisen itse elävä dokumentti paitsi laajan ja ansiokkaan suomalaisista kulttuuria ja amerikansuomalaisia käsittelevän kirjallisen tuotantonsa muodossa myös omien henkilökohtaisten suhteittensa puolesta. Siitä huolimatta että hänen tekstiänsä leimaa tiedemiehen viileys ja objektiivisuus hän on piirteillä ja kohteeseensa eläytyen antanut inhimillisen kuvauksen amerikansuomalaisista, heidän omaleimaisuudestaan ja amerikkalaistumisestaan. Se kelpaa esimerkiksi erityisesti niille nuorille suomalaisille tutkijoille, jotka etsivät lopullista viisasten kiveä tähän monisäikeiseen problematiikkaan.

Vilho Niitemaa

Nordic Population Mobility: Comparative Studies of Selected Parishes in the Nordic Countries 1850-1900. Eds. Bo Kronberg, Thomas Nilson, Andres A. Svaltestuen. Oslo 1978 p. 170.

Yllämainitun v. 1970 alkaneen pohjoismaisen siirtolaistutkimusprojektin tulokset on julkaistu "American Studies in Scandinavia" -sarjassa. Teoksen alussa dosentti Sune Åkerman Uppsalan yliopistosta selostaa projektin historian. Tämän jälkeen professori Ingrid Semmingsen Oslon yliopistosta kirjoittaa pohjoismaisen siirtolaisuuden alkuperästä korostaen väkiluvun kasvua 1800-luvun Länsi-Euroopassa, kulkuvälineiden kehitystä jne. Johdannon jälkeen norjalainen historioitsija Anders A. Svaltestuen esittelee viisi pohjoismaista paikallistutkimusta: Toholampi Suomesta, Alfta Ruotsista, Ullensaker Norjasta, Torslev Tanskasta ja Vopnafjörður Islannista. Paikkakuntien valinnassa oli suurin vaikeus keskinäinen vertailukelpoisuus: tavoitteena maatalousvaltainen, 3000-5000 asukkaan korkean siirtolaisuuden paikkakunta kussakin maassa. Ajallisesti tutkimus rajoittuu vuosiin 1865-1900. Vertailutavoitteista jouduttiin tinkimään jossain määrin. Vaikeutena oli myös lähdemateriaalin erilaisuus; parhaat lahteet Ruotsissa ja Suomessa, heikoimmat Norjassa ja Tanskassa. Kuitenkin tutkimukset antoivat

mahdollisuuden vertailla keskeisiä siirtolaisuuden tekijöitä. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli saada mikrotasolla valaisua myös siirtolaisuuden ja maassamuuton suhteisiin. Olivatko ne toistensa vaihtoehtoja, muuttiko muita siirtolaisiksi lähteneiden tilalle jne. Tämän jälkeen analysoitiin siirtolaisten ja maassamuuttajien sukupuoli- ja ikärakennetta, ammattijakautumia ym. Tulokset voidaan kiteyttää seuraaviin havaintoihin: Naiset olivat liikkuvampia kuin miehet lyhyen matkan, samoin kuin kaupunkeihin suuntautuneissa muuttoissa. Miehet taas hallitsivat pitkän matkan muuttoissa ja erityisesti siirtolaisuudessa. Tässä suhteessa suomalaiset ja tanskalaiset olivat johdossa. Iältään muuttajat olivat tavallisimmin 15-30 vuoden väliltä. Naimattomat muuttivat enemmän kuin naimisissa olevat. Sosioekonomisen tason vertailu osoittautui vaikeaksi, mutta yleisesti ottaen vähävaraiset ja "omistamattomat" väestöryhmät olivat keskeisinä muuttoliikkeissä.

Tämän jälkeen on erillisessä artikkelissa keskitytty pohjoismaisen muuttoliikkeen eri puoliin. Suomen

osalta dosentti Reino Kero kirjoittaa Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden perinteestä Suomessa. Tämä ns. ketjusiirtolaisuus on kansainvälisesti tunnettu ilmiö varsinkin siirtolaisuuden alkuvaiheissa. Perheen ja sukulaisuuden keskeisestä asemasta ruotsalaisessa muuttoliikkeessä kirjoittaa Uppsalan yliopiston tutkimusryhmä dosentti Sune Åkermanin johdolla. Yksilötasolle ulottuvaa kvantitatiivista metodologiaa on käytetty

tässä tutkimuksessa, jota voitaneen pitää julkaisun arvokkaimpana antina.

Yleisesti katsoen Nordic Population Mobility on rohkaiseva yritys pohjoismaisesta yhteistyöstä ja samalla todistus muuttoliikeilmion kansainvälisestä luonteesta.

Olavi Koivukangas

Muuttoliike ja vaikutusalueet

Eric De Geer: Migration och influensfält. Studier av emigration och intern migration i Finland och Sverige 1816-1972. Studia Historica Upsaliensia 97. Uppsala 1977. 142 s.

Lukuisissa tutkimuksissa on selvitelty joko maastamuuton tai maassamuuton syitä. Sitä vastoin ei ole mainittavasti tutkittu, miksi joitakin alueita muuttoliike suuntautuu pääasiassa ulkomaille ja toisilta vastaavanlaisilta lähtöalueilta etupäässä muualle kotimaahan. Tähän yhteiskuntapoliittisesti keskeiseen ongelmaan Eric De Geer on pyrkinyt etsimään vastausta yllä mainitussa julkaisussaan, joka on luonteeltaan viiden muun tutkimuksen tiivistelmä.

Arvosteltava teos ja sen pohjana olevat tutkimukset muodostavat opinnäytteen tohtorin tutkintoa varten. Nämä eri tutkimukset kattavat yhdessä huomattavan pitkän ajanjakson - yli 150 vuotta - ja niissä tarkastellaan muuttoliikekäyttäytymistä useilla eri tasoilla, jotka ulottuvat koko Euroopan ja Pohjolan tasoilta läänitasolle ja Vaasan läänin osalta paikallistasolle saakka. Sen paremmin ajallinen kuin alueellinen kattavuus ei kuitenkaan ole yhtäjaksoista. Esitystapa on siten jossain määrin hajanainen, mitä vaikutelmaa tällaisessa usean tutkimuksen tiivistelmässä on varmasti vaikea välttääkään. Tekijä esittelee tuloksiaan suuressa määrin ja ansiokkaasti karttojen ja kuvioiden avulla. Kuvioista mainittakoon erityisesti Ahvenanmaan muuttoliikekehitystä havainnollistavat kartat, joissa hän käyttää kehittämiään vektorimenetelmää. Kiintoisia ovat myös siirtolaisuuden leviämistä Euroopassa osoittavat kartat samoin kuin Pohjoismaiden erilaisia vaikutusalueita kuvaava kartta.

Erityisesti Vaasan läänin koskevien tutkimustulosten mukaan muuttoliikekäyttäytyminen on varsinkin kiinteätä: 1800-luvun jälkipuoliskolla havaitut alueelliset erot vallitsivat vielä 1950-luvulla. Kaupunkitason vaikutusalueiden voimistuminen muutti kuitenkin muuttoliikkeen kuvaa olennaisesti 1970-luvun alkuun mennessä. Yleiseurooppalaisissa puitteissa puolestaan teollistuminen heikensi valtameren takaisten muuttokohteiden houkuttelevuutta 1930-luvulla. De Geer osoittaa myös, että mielenkiinto maastamuuttoa kohtaan on levinnyt samaan tapaan kuin uudistumisprosessi. Maastamuuton levinneisyudessa on kuitenkin kaikilla tasoilla ilmennyt häiriöitä: eräillä alueilla muutto on käynnistynyt odotettua myöhemmin ja toisilla sitä ei ole esiintynyt lainkaan. Nämä häiriöt näyttävät pääasiassa johtuneen yhtäältä tietojen välityksen ja omaksumisen fyysisistä ja sosiaalisista esteistä ja toisaalta eri muuttokohteiden kilpailunomaisesta vaikutuksesta. De Geer ryhmittelee vaikutusalueet yhtäältä kaupunkitason ja maaseudun sekä toisaalta aktiiveihin ja passiiveihin vaikutusalueisiin, jotka puolestaan ovat vallitsevien taloudellisten ja yhteiskunnallisten tekijöiden tulosta. Etenkin maastamuuton osalta näyttää merkitystä olleen sillä, onko alueen maatalous laajenemassa vai taantumassa vai onko teollistuminen päässyt vauhtiin. Vaikutusalueet ohjaavat tietojen leviämistä, mikä taas suuressa määrin vaikuttaa muuttokohteiden valintoihin. Lisäksi De Geer osoittaa kielirajalla olleen huomattavaa vaikutusta suomalaisten muuttokäyt-

täytymiseen. Sangen huomionarvoinen on se hänen johtopäätöksensä, että muuttokohteen valinta on melko riippumaton liikkeellelähdön perussyistä.

Tässä käsitelty teos on pitkäjänteisen ja uutteran työskentelyn tulos. Idearikaudessaan se tarjoaa

monenlaisia virikkeitä muuttoliikkeitä ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä selvittelevälle tutkimustoiminnalle.

Altti Majava

Simo Seppo - Pertti Toukoma: Ruotsin peruskoulua käyvien suomalaisten siirtolaisnuorten työhön ja ammatinvalintaan liittyvistä pyrkimyksistä. Väli­raportti II. Joensuun korkeakoulu. Kasvatustieteiden osaston selosteita ja tiedotteita N:o 10. Joensuu 1978

Raportti kuuluu osana laajempaan kansainväliseen tutkimusprojektiin, jossa empiirinen aineisto kerätään Saksan Demokraattisesta Tasavallasta, Unkarista, Suomesta ja Ruotsista. Ruotsia koskeva raportti poikkeaa siinä suhteessa muista, että tutkijoina ovat olleet suomalaiset ja tutkimuskohteena nimenomaan suomalaiset siirtolaisnuoret. Tutkimus on jatkoa Simo Sepon tutkimusraportille suomalaisten peruskoululaisten ammatin toiveista ohjauksen ja motivaatiotekijöiden kannalta. Ensimmäisessä osaraportissa on hahmoteltu ammatinvalinnan teoreettinen kehys osaksi käyttäen hyväksi empiirisen tutkimuksen antamia tutkimustuloksia. Tämän toisen väli­raportin lähtökohtana on sama teoreettinen malli, jossa kuitenkin tarkastelun pääasiallisena kohteena on mallin neljäs lohko, itse ammatinvalintaratkaisu, joka muodostuu kolmen muun lohkon, ammattia ja työtä koskevat tekijät, henkilön minäkuvaan ja persoonallisuuteen liittyvät tekijät ja yleisiin kehyksiin, elämänympäristöön liittyvät tekijät, yhteisvaikutuksena. Tutkimuksen tarkempina tavoitteina on selvittää sosiaalisen tilanteen merkitystä ammatinvalinnan kannalta ja koululaisten urasosiaalisatiota eli lähinnä vieraantumisen asetta. Tutkimuspopulaatiota käsitellään osaryhminä ja vertailuja suomalaiseen ja ddr-läiseen aineistoon on tehty. Tutkimuspopulaation muodostavat tässä kuten kaikissa muissakin osatutkimuksissa peruskoulun 5., 7. ja 9. luokkalaiset, jotka Ruotsissa on valittu 11 paikkakunnalta suomenkielen opetukseen osallistuvista suomalaisista koululaisista. Tutkimus on kyselytutkimus, jossa käytetty

lomake on lähes sama kuin ensimmäisessä väli­raportissa käytetty, kuitenkin joitakin muutoksia siihen on tehty.

Vaikka tutkimuksessa on todettukin, että suomalaisten siirtolaisnuorten ammatinvalintaratkaisuun merkittävästi vaikuttavat yhteiskunnan, vanhempien ja koulun yhteisfunktio, on tutkimuksen taustatekijöitä selvitellessä varsinainen koulun osuus, ammatinvalinnan luonteen selvittäminen jätetty varsin vähälle huomiolle. Kun vertailuaineistona on käytetty suomalaisia peruskoululaisia, olisi lukijalle hyödyksi myös tietää mahdolliset ammatinvalinnan opetuksessa ja ohjauksessa ilme­nevät erot, jotka voivat ratkaisevasti vaikuttaa myös vertailuryhmien eroihin. Toinen mahdollisuus olisi tietysti valita vertailuryhmä ruotsalaisista koululaisista.

Tulosten mukaan suomalaiset siirtolaisnuoret tuntevat huomattavasti paonhalua vanhempien ammateista. Tulosta on käsitelty yleisesti jakautumien avulla eikä yksityiskohtaisemmin kuten Suomen aineistossa. Suomenruotsalaisten nuorten toiveammattien lukumäärä oli jonkin verran pienempi kuin vastaavassa suomalaisaineistossa, mikä johtunee ympäristöä saatuja "ammattivirikkeiden" vähyydestä siinä suhteessa, että tutkittavien vanhempien ammattiskaala oli varsin suppea. Siirtolaispojilla oli toiveammattina asentajan ja sähköasentajan ammatit ja tytöillä hoito- ja huoltoalan ammatit. Toiveammattien valinnassa näkyi selvä sukupuoliroolijako, sillä oli vain kolme

alaa, joihin molemmat ryhmät tekivät valintoja, mutta näidenkin alojen sisällä oli selvästi nähtävissä roolijako.

Tarkasteltaessa suomalaisten siirtolaisten toiveammatin reaalisuutta suhteessa koulumenestykseen (menetelmää ei ole tarkemmin selvitetty) havaittiin, että tytöt ovat olleet tavoitteiden asettelusaan jonkin verran epärealistisempia kuin pojat. Suomen aineistoon verrattuna oli molemmilla sukupuolilla havaittavissa huomattavaa yliarviointia toiveammatin suhteen, mikä myös lisääntyi siirryttäessä elmältä luokalta ylemmälle. Tarkasteltaessa mahdollista toiveammattiin pääsyä olivat Ruotsissa asuvat suomalaiset huomattavasti pessimistisempiä kuin Suomessa asuvat peruskoululaiset, ja pessimismi lisääntyi luokkatason noustessa. Merkittävää oli, että siirtolaisnuoret olettivat tietävänsä tulevasta ammatistaan yleisesti ottaen varsin vähän.

Suomalaisilla siirtolaisnuorilla esiintyi erittäin merkittävää halua sosiaaliseen nousuun verrattuna suomalaiseen aineistoon. Tämä on tulkittu paineeksi päästä pois vanhempien ammasteista, mutta vertailussa ei kuitenkaan ole otettu huomioon suomalaisten lasten erilaista sosiaalista kerrostuneisuutta, vaikka eurooppalaisesti ottaen suomalaiset Ruotsiin muuttajat ovatkin suhteellisen hyvin koulutettuja.

Sukupuolien välinen ero ilmeni selvästi myös tarkasteltaessa syitä toiveammatin valintaan. Pojille tärkeintä oli palkka ja vasta sen jälkeen työn sisältö ja työolot. Tytöille taas työn sisältö oli tärkein valintaan vaikuttava tekijä ja tulojen suuruus oli vasta annetuista vaihtoehdoista viimeisenä.

Ei toivottuja ammatteja olivat perinteisten vanhempien ammattien lisäksi mm. lääkärin ammatti ja henkisen työn ammatit. Henkistä työtä vältettiin ilmeisesti sen realistisuuden pohjalta, että ammattiin on vaikea päästä, mutta lääkärin ammatin kartettavuudelle annetaan raportissa toisenlainen selitys, vaikka kuitenkin kysymyksessä saattaa olla ainoastaan ammatin vaikea saavutettavuus.

Ruotsissa kaikki keskiasteen koulutus tapahtuu lukiokoulussa, jossa on eri linjoja. Tytöt aikovat huomattavasti useammin teoreettisille linjoille, joilta on mahdollisuus jatkaa yliopistossa tai korkeakoulussa, pojilla taas olivat suosituimpia

lähinnä tekniset 2-vuotiset linjat. Luokittaisessa tarkastelussa on kuitenkin havaittavissa, joskaan ei suoraviivaista, vaatimustason laskua, pyrkimystä pääasiallisesti kaksivuotisille linjoille ja täten sen seikan reaalista toteamista, että koulumenestys on esteenä etenemiselle. Raportissa käy ilmi myös se huolestuttava piirre, että lähes joka viidennelle peruskoulun päättöluokalla olevalle on työ merkitykseltään vain välttämätön paha, mikä osoittaa vieraantumista yhteiskunnasta.

Vaikka onkin todettu, että siirtolaislapset ovat lahjakkuudeltaan normaalitasoisia tai vähän sen yläpuolella, tutkimus osoittaa, että heidät on saatu alistumaan vähempiosaisen kohtaloon yhteiskunnan taholta. Koulun merkityksen suuruutta on vaikea arvioida, mutta koska päättöluokilla olevat näyttävät olevan kaikkein alistuneimpia ja pessimistisimpiä tulevaisuutensa suhteen voi myös koulussa annettavalla ammatinvalinnan opetuksella olla vaikutusta suhtautumiseen tulevaisuuteen työelämää ajatellen. Onhan todettu, että Ruotsin yhteiskunta haluaa siirtolaisten jälkeläisistä vanhempiensa työn jatkajia tuotantoelämän kitkattomamman sujumisen takia.

Puutteena tutkimuksen seuraamiselle oli taulukoissa oleva epäselvyys, jakautumat eivät olleet aina samat, eikä puuttuvia tietoja tai muita vastauksia oltu taulukoitu. Taulukoinnissa ei oltu käytetty samoja menetelmiä kuin ensimmäisessä väliraportissa vaikka tämä olisikin ollut mahdollista ja näin jäi paljon vertailuaineistoa saamatta. Myöskään Ruotsin lomakkeessa olevia kaikkia tietoja ei oltu hyödynnetty. Paljon mielenkiintoista ja syventävää tietoa jää tutkimuksesta saamatta, koska analyysimenetelmänä on vain äärimmäisen yksinkertainen kahden muuttujan ristiintaulukointi, jossa mahdollista syy-yhteyttä toisiin muuttujiin ei ole pyritty kontrolloimaan. Olisi toivonut myös kiinteämpää teoriaosan ja empiiristen tulosten yhdistämistä, mikä oli nähtävissä ensimmäisessä väliraportissa.

On pidettävä erittäin hyvänä, että kyseiseen aiheeseen on kiinnitetty huomiota edes tällä perusteellisuudella, sillä meidän on todella oivallettava se, että on olemassa ns. kadotettu sukupuoli, jonka ongelmiin meidän tulee jatkuvasti enenevässä määrin kiinnittää huomiota, jotta mikäli mahdollista, asioihin saadaan parannuksia ennen kuin se on liian myöhäistä toisen polven Ruotsin siirtolaisten kannalta.

Arja Munter

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

Aiheala: Siirtolaisuus ja muuttoliik-
keet

Subject: Migration movements

Australia and immigration. A review of migration to Australia especially since World War II. Australian Department of Immigration. Canberra 1974. 40 p. (mim.) Publ. by name 1788 - 1975 Australia and Immigration Canberra 1975. 37 p.

BEIJBOM, Ulf, Swedes in Chicago. A demographic and social study of the 1846-1880 immigration. Dissertation. Studia Historica Upsaliensia 38. Växjö 1971. 381 s.

BRATTNE, Berit, Bröderna Larsson. En studie i svensk emigrantagentverksamhet under 1880-talet. Dissertation. Studia Historica Upsaliensia 50. Uppsala 1973. 298 s.

CUDDY, D. L., The Yanks are coming. American immigration to Australia. San Francisco, California 1977. 254 p.

HAMMAR, Tomas, Migration and politics. Delimitation and organization of a research field. Sthlms univ. Statsvetensk. instit. forsk. rapp. Sthlm 1978. 33 s. (dupl.)

KERO, R., KOSTIAINEN, A., KUPARI-NEN, E. & VAINIO, E., Toholammin väestön muuttoliikkeet amerikansiirtolaisuuden alkuvaiheissa (1870-1889). Turun yliop. julk. C 23. Vammala 1978. 86 s.

KÄLVEMARK, Ann-Sofie, Reaktionen mot utvandringen. Emigrationsfrågan i svensk debatt och politik 1901-1904. Studia Historica Upsaliensia 41. Uppsala 1972. 252 s.

Pääkaupunkiseudun muuttoliiketutkimus. YTV / Pääkaupunkiseudun julkaisusarja 1978: A 2. Helsinki 1978. 165 s. (mon.)

SCHOFER, Jerry P., Urban and rural Finnish communities in California: 1860-1960. Saratoga, California 1975. 99 p. (mim.)

SEPPO, S. & TOUKOMAA, P., Ruotsin peruskoulua käyvien suomalaisten siirtolaisnuorten työhön ja ammatinvalintaan liittyvistä pyrkimyksistä. Joensuun kk. kasv. tiet. os. selosteita ja tiedotteita 10. Joensuu 1977. 54 s. (mon.)

SOININEN, Maritta, De finska politiska partiernas inställning till migrationsfrågan. Sthlms univ. Statsvetensk. instit. forsk. rapp. Sthlm 1978. 56 s. (dupl.)

SUTYLA, Charles M., The Finnish Sauna in Manitoba. Ottawa, Ontario 1977. 117 p.

TEDEBRAND, Lars-Göran, Västernorrland och Nordamerika 1875-1913. Utvandring och återvandring. Dissertation. Studia Historica Upsaliensia 42. Uppsala 1972. 341 s.

TOUKOMAA, P. & SEPPO, S., Vocational aspirations of Finnish immigrant youth in Sweden. H Y sos. psyk. lait. tutkimuksia 2/-78. Helsinki 1978. 44 s. (mon.)

WARGELIN, John, The Americanization of the Finns. 2:nd printing. Saratoga, California 1972. 182 p.

YLÄRAKKOLA, Arvo, Vertaileva tutkimus Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton (RSKL) hallituksen ja hallituksen työvaliokunnan toimenpiteistä vuosina 1970-1977. Handen 1978. 96 s. (mon.)

Muuta kirjallisuutta

Other subjects

AAPASUO, Sylvi & VÄÄNÄNEN, Irma, Asenteet työnvälitykseen ja työnvälityksen käyttö työnantajien ja työnhakijoiden keskuudessa. Työvoimaministeriö, Suunn. os. Monistettuja tutkimuksia 15. Helsinki 1975. 330 s. (mon.)

JOKIPERÄ, Timo & HILTUNEN, Timo, Valtion toimenpiteiden välittömät ja välilliset työllistävyyksivaikutukset. Työvoimaministeriö, Suunn. os. Työvoimapolitiitt. tutkimuksia 21. Helsinki 1977. 122 s. (mon.)

KÖNGÄS, Olavi, Tuotannon ja työllisyyden muutosten ajoittuminen Suomessa vuosina 1965-1975. Työvoimaministeriö, Suunn. os. Työvoimapolitiitt. selvityksiä 4. Helsinki 1976. 160 s. (mon.)

NYBERG, Peter, Työvoiman tarjonnan vaihteluista Suomessa. Suomen Pankin julk. D:43. Helsinki 1978. 70 s. (mon.)

PITKÄNEN, Pertti, Virkailija työvoimatoimistossa. Työvoimaministeriö, Suunn. os. Työvoimapolitiitt. tutkimuksia 19. Helsinki 1976. 191 s. (mon.)

SEPPO, S., Peruskoululaisten ammatintoiheet ohjauksen ja motivaatiotekijöiden kannalta. VäliRaportti I. Joensuun kk. kasv. tiet. os. selosteita ja tiedotteita 7. Joensuu 1977. 110 s. (mon.)

Työvoimapolitiitt. tutkimuksia ja selvityksiä; Tutkimustiedotteet vuosilta 1970-1977. Työvoimaministeriö, Suunn. os. Työvoimapolitiitt. selvityksiä 14. Helsinki 1978. 175 s. (mon.)

Yhteiskuntapolitiittisten tavoiteohjelmien yhteensovittamismenetelmä. & Kuvaus ohjelmataavoitekehikon muodostamisesta. Laati-jana tutkija O. Kuusi. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 1977:2 & monisteita 1978:1. Helsinki 1977 & 1978. 135 & 200 s. (mon.)

SIIVERTOLAIUUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA 1978

Ministeriöt

Opetusministeriö
Työvoimaministeriö
Ulkoasiainministeriö

Varsinainen jäsen

Ap.os.pääll. Pirkko Mela
Os.pääll. Heikki Salovaara
Toim.pääll. Anders Huldén

Varajäsen

Kultt.siht. Raija Kallinen
Vs.tutkija Harri Kukkonen
Tied.siht. Ritva-Liisa Elomaa

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki

Ap.kaup.joht. Johannes Koikalainen

Kaup.siht. Paavo Mäkinen

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Oulun yliopisto
Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Åbo Akademi

Prof. Pertti Virtaranta
Prof. Mauno Jokipii
Prof. Uuno Varjo
Vt.prof. Olli Kultalahti
Prof. Terho Pulkkinen
Prof. Bill Widén

Prof. Yrjö Blomstedt
Ap.prof. Erkki Lehtinen
Prof. Kyösti Julku
Yliopp. Matti Kaasinen
FT Jorma Kytömäki
Prof. Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestökset yms.

Kirkon ulkomaanasiaisten toimikunta

Toht. Ahti Auranen

Kirkkoherra Päivö Tarjamo

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Kanslianeuvos Pekka Heimo

Prof. Ole Wasz-Höckert

Pohjois-Karjalan yliopistoseura

Dos. Veijo Saloheimo

Pohjola-Norden Yhdistys r.y.

Kaup. joht. Tuure Salo

Joht. Ahti Fredriksson

Seutusunnittelun Keskusliitto

Arkkitehti Raimo Narjus

Tutk.siht. Timo Sinisalo

Suomalaisuuden Liitto

Pääsiht. Pentti Palmu

Yht.kand. Jurkka Linna

Suomen Nuorison Liitto

Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin

Toim. Matti Jussila

Suomi-Amerikka Yhdistys Liitto

Kouluneuvos Jussi Saukkonen

Toim.joht. Lars Nystén

Suomi-Seura r.y.

Prof. Jorma Pohjanpalo

Os.pääll. Osmo Kalliala

Svenska Finlands Folkpartingsfullmäktige

Prof. Harald Teir

Lis. Roger Broo

Turun yliopistosäätiö

FM Eero Numerla

Teoll.neuvos Veikko Valavaara

Unioni Naisasiainliitto Suomessa

Varatuomari Eva-Brita

Maist. Karmela Bélinki

Varsinais-Suomen Maakuntaliitto

Toim.joht. Perttu Koillinen

Jaostosiht. Kauno Lehto

Väestöliitto

VTT Aarno Strömmer

Toim.joht. Jouko Hülkko

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet (Borås)

Toim. Osmo Vatanen

Annikki Nikula-Benito

Ruotsin Suomalaisseurojen

Keskusliitto

Asessori Arvo Yläräkköla

Maist. Markku Peura

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1: Olavi Koivukangas,
Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen (Finnish Migration to Australia since World War II). Kokkola 1975. s. 262.
- A 2: Pertti Virtaranta,
Tutkimus amerikansuomesta, osa I (A Study on the Finnish Language in America, Part I) (painossa - in print).
- A 3: Maija-Liisa Kalhama (toim.),
Ulko-suomalaisuuskongressin 27.-28.6. 1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä 24.6.-3.7. 1975. Turku 1975. s. 104.
- A 4: Olavi Koivukangas, Raimo Narjus, Sakari Sivula (toim.),
Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressi-hotelli, Turku 20.-21.11. 1975. Vaasa 1976. s. 186.
- A 5: Eva Jäykkä, Maija-Liisa Kalhama (toim.),
USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin esitelmät ja tuntisuunnitelmat. Ruissalon kongressi-hotelli, Turku 2.-3.6. 1976. Vaasa 1977. s. 148.
- A 6: Taru Sundstén,
Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39 (Finnish-American workers' theater and drama-literature 1900-39). Vaasa 1977. s. 104.
- Erikaisjulkaisut:
Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri Aaltio, Olavi Koivukangas (eds.) Old Friends - Strong Ties, the Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhlakirja. Vaasa 1976, s. 349.
- B 1: Bill Widen,
Korpobor i Amerika (Emigrants from Korpo in America). Åbo 1975. s. 197.
- B 2: Holger Wester,
Innovationer i befolkningsrörligheten... En studie av spridningsförlopp i befolkningsrörligheten utgående från Petalax socken i Österbotten. Stockholm 1977. s. 221.
- C 1: Reino Kero,
Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War, Vammala 1974. s. 260.
- C 2: Olavi Koivukangas,
Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II, Kokkola 1974. s. 333.
- C 3: Michael G. Karni, Matti E. Kaups, Douglas J. Ollila Jr. (eds.)
The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Vammala 1975. s. 232.
- C 4: Auvo Kostiainen,
The Forging of Finnish-American Communism, 1917-1924. A Study in Ethnic Radicalism, Turku 1978, s. 225.
- Olavi Koivukangas - Simo Toivonen
Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia. A Bibliography on Finnish Emigration and Internal Migration. Turku 1978, s. 226.